

Magtesløs konflikthåndtering

En eksegesi af 2. Kor. 13,1-10 med særligt henblik på Paulus' håndtering af konflikten med menigheden i Korinth.

Masterafhandling af Mathias Secher Rom

"Master i teologi og misjon" v. Fjellhaug International University College

Juni, 2015

Stor tak til Ivar Vegge, Sigurd Grindheim, Sverre Bøe og Mathias Nygaard for interesse og hjelp til at stille skarpt.

Tak til Ida for frirum og vedvarende opbakning.

Tak til Bramming Frimenigheds menighedsråd for *goodwill* og overbærenhed under skriveprocessen.

Tak til mor for kyndig korrekturlæsning.

"For dette siger den højt ophøjede, som troner for evigt, og hvis navn er Hellig: Jeg bor i det høje og hellige og hos den, der er knust, hvis ånd er nedbøjet, for at oplive den nedbøjede ånd og oplive det knuste hjerte." (Es. 57,15)

Vurdering: A / 12

Begrundelse:

Mathias Rom

Karakteren A har blitt gitt da oppgaven oppfyller arbeidskravene på en fremragende måte. Ekstern og intern sensor landet begge på karakterområdet B+ til A- for denne besvarelsen. Grunnen til at karakteren A ble gitt er som følger:

- Arbeidet fremstår som et selvstendig eksegetisk arbeid der kandidaten framsetter og følger en hypotese på en overbevisende måte. Det eksegetiske arbeidet er meget godt, både med tanke på analyse og akribi.
- Sammenheng mellom problemstilling, drøftelser, og konklusjon er meget bra.
- Resultatet er et interessant bidrag til diskusjonen om Paulus teologi, og dens plass i ad hoc diskusjoner som finnes i brevene.
- Kandidaten drar også inn motstridende synspunkter og diskuterer disse på en god måte.
- Arbeidet er i stor grad gjennomført selvstendig.

Sensorene hadde gjerne sett litt mer arbeid med følgene.

- Den metodiske gjennomføringen kunne vært bedre. Mer refleksjon over metodiske spørsmål kunne vært gitt, spesielt med tanke på nyere metoder brukt innenfor fagfeltet.
- Litt mer diskusjon om retoriske virkemiddel ville kunne bidratt på en god måte.
- Til tider gjøres det valg mellom ulike synspunkter i sekundærlitteraturen uten å for den sakens skyld argumentere for disse valgene.

Magtesløs konflikthåndtering

En eksegesi af 2. Kor. 13,1-10 med særligt henblik på Paulus' håndtering af konflikten med menigheden i Korinth.

(30 stp)

Conflict Management out of Weakness

An exegesis on 2. Cor. 13,1-10 focusing on Paul's management of the conflict with the corinthian congregation.

Kandidatnummer: 78

Veileder: Mathias Nygaard

AVH501 Masteravhandling

Mastergrad i teologi og misjon

24.157 ord eksklusive forside, innholdsfortegnelse, litteraturliste og eventuelle vedlegg

Fjellhaug Internasjonale Høgskole

Vårsemesteret 2015

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	B
1 Indledning	1
1.1 <i>Problemformulering</i>	1
1.2 <i>Tese</i>	1
2 Metode og afgrænsning	2
2.1 <i>Anvendelse af historisk grammatiske, syntaktiske og semantiske værktøjer</i>	2
2.1.1 Isagogik	2
2.1.2 Spejllæsning	3
2.1.3 Litterær kontekst	3
2.1.4 Semantiske og syntaktiske værktøjer	4
2.1.5 Begrænsninger	4
2.2 <i>Afgrænsning</i>	4
2.2.1 Magtesløsheden, dens begrundelse og afgrænsning	5
2.2.2 Afhandlingens opbygning	5
3 Isagogik og brevets opbygning	6
3.1 <i>Isagogik</i>	6
3.2 <i>Brevets opbygning</i>	6
3.3 <i>Præsentation af konfliktens forløb</i>	8
3.3.1 Relationen forud for 2. Kor. 13	8
3.3.2 Paulus' modstandere	10
3.3.3 Opsummering af konfliktens forløb	14
4 Eksegese af 2. Kor. 13,1-10	15
4.1 <i>Afsnittets nære litterære kontekst</i>	15
4.2 <i>Oversættelse af 2. Kor. 13,1-10</i>	16
4.3 <i>Eksegese af 2. Kor. 13,1-4</i>	16
4.3.1 2. Kor. 13,1	16
4.3.2 2. Kor. 13,2	17
4.3.3 2. Kor. 13,3	25
4.3.4 2. Kor. 13,4	32
4.3.5 Kristi magtesløshed og Guds kraft på baggrund af 2. Kor. 13,1-4	34
4.3.6 Paulus' magtesløshed og Guds kraft på baggrund af 2. Kor. 13,1-4	36
4.3.7 Perspektiveringer af forholdet mellem Kristus og Paulus	37

4.4	<i>Opsummering af 2. Kor 13,1-4</i>	43
4.5	<i>Eksegese af 2. Kor. 13,5-10</i>	43
4.5.1	2. Kor. 13,5	43
4.5.2	2. Kor. 13,6	46
4.5.3	2. Kor. 13,7	46
4.5.4	2. Kor. 13,8	48
4.5.5	2. Kor. 13,9	49
4.5.6	2. Kor. 13,10	51
4.6	<i>Opsummering af 2. Kor. 13,5-10</i>	54
5	Konklusion	56
6	Udblik: Magtesløs styrke i kirken	58
	Bibliografi	61

1 Indledning

"Når jeg er magtesløs, er jeg stærk" (2. Kor. 12,10). Denne korte sætning rummer dyb teologi og stærk trøst til det kristne menneske, som oplever sig magtesløst; men hvad betyder det? Hvordan lader det sig gøre, at reel magtesløshed kan være reel styrke? Det er som med mange andre teologiske sandheder; hvordan virkeliggøres denne teologi, så den ikke bare bliver et smukt sprogspil men en reel, sand virkelighed i den kristnes og kirkens liv?

I 2. Kor. 13,1-10 får vi et sjældent tydeligt eksempel på, hvordan Paulus' teologi udmønter sig i praksis. Paulus' håndtering af konflikten med korintherne er et konkret nedslag af Paulus' teologi, hvor han aktualiserer, hvordan han som magtesløs er stærk. For Paulus er denne konflikt ikke primært et problem, der skal løses med værktøjer fra psykologiens, kommunikationsteoriens eller sociologiens verden – altså de værktøjer, vi typisk vil bruge til konflikthåndtering i dag. Paulus går derimod bag om konflikten og peger på, at den bunder i en forkert kristologi. Korinthernes kristologi leder dem til en falsk forståelse af kriterierne for Guds kraft. Derfor håndterer Paulus konflikten ved at hævde og kropsliggøre den magtesløshed, som de netop anklager ham for. For ham bunder denne magtesløshed nemlig i en sand kristologi og udgør forudsætningen for udfoldelsen af Guds kraft. Paulus håndterer altså konflikten som et kristologisk anliggende.

Dette leder mig til følgende problemformulering:

1.1 Problemformulering

Hvordan bliver magtesløshed i Kristus det styrende paradigme for Paulus' håndtering af konflikten med korintherne i 2. Kor. 13,1-10? Hvordan kan Paulus' trussel om ikke at vise skånsel i 2. Kor. 13,2 forstås under dette paradigme?

Problemformuleringen besvares ud fra en eksegesi af 2. Kor. 13,1-10.

1.2 Tese

Paulus beskriver magtesløsheden i Kristus som styrende for, hvordan han håndterer konflikten med korintherne. Han ydmyger sig overfor korintherne i ønsket om, at Guds kraft skal skabe den ønskede forandring, og han viger tilbage for at leve op til de krav, korintherne stiller ham. Dette begrundes i 2. Kor. 13,1-10 med delagtighed i Kristi død og opstandelse. Paulus deler Kristi død og liv, for at korintherne kan dele Kristi død og liv.

I kap 4 og 12 har Paulus benyttet samme begrundelse for tilfredshed under prøvelser. Paulus identificerer sig med Kristus, som "*blev fattig, skønt han var rig, for at I kunne blive rige ved hans fattigdom*" (2 Kor 8,9), og dette er styrende for hans håndtering af konflikten i Korinth.

Samtidig benytter Paulus trusler i korrespondancen, og hans omtale af *tårebrevet* i kapitel 7 tydeliggør Paulus' bevidsthed om, at hans ord kan have stærk indvirkning på korintherne. I afhandlingen ønsker jeg derfor at belyse, hvordan Paulus' egen magtesløshed i Kristus bliver styrende for konflikthåndteringen med korintherne, samt hvordan hans anvendelse af trusler kan forstås, når magtesløsheden i Kristus skal være styrende.

Eksegese vil tage udgangspunkt i 2. Kor. 13,1-10 med kapitlerne 10-13 som den nære kontekst og korintherkorrespondancen som den generelle kontekst.

2 Metode og afgrænsning

Afhandlingen vil bygge på en historisk grammatisk, syntaktisk og semantisk eksegese af skriftstederne. Eksegese vil forholde sig til den litterære kontekst i det omfang, det virker afklarende ift. problemstillingen.

Afhandlingen vil forholde de eksegerede afsnit til den bibelske kanon som litterær enhed, uden at jeg forholder mig til Bibelens øvrige skrifers historicitet, forfatterskaber og lignende.

2.1 Anvendelse af historisk grammatiske, syntaktiske og semantiske værktøjer

Den historisk grammatiske metode er den klassiske eksegeses primære værktøj. Den er en grammatisk analyse af teksten med fokus på syntaksen, ordenes semantiske felter samt inddragelse af tekstens historiske kontekst, så vidt dette er muligt. Disse metodiske greb vil udgøre rygraden i afhandlingens metode.

2.1.1 Isagogik

Tekstanalysen begynder med en bestemmelse af tekstens historiske kontekst, isagogikken. Formålet med denne bestemmelse er at fastlægge tekstens originale historiske kontekst så præcist som muligt for derved at kunne forstå tekstens indhold så præcist som muligt. Derfor skal tekstens forfatter, datering, affattelsessted, adressater og struktur drøftes. I tilfældet med 2. Korintherbrev er der bred enighed vedrørende de fleste af disse spørgsmål.

Når det gælder tekstens *Sitz im Leben* er forskningsfeltet delt. At Paulus skal håndtere en konflikt

med visse personer fra og omkring menigheden i Korinth fremgår tydeligt af Korintherbrevene. Men vi har kun materiale tilgængeligt fra den ene part i konflikten, Paulus, og det fremgår endda, at vi langt fra har alt materialet fra Paulus' hånd (2. Kor 2,3; 7,8). Da jeg i masterafhandlingen netop ønsker at belyse Paulus' håndtering af konflikten med korintherne, udgør tekstens *Sitz im Leben* en stor udfordring. Eftersom *Sitz im Leben* ikke er opgavens primære fokusområde, vil jeg ikke behandle problemet uddybende, men følgende spørgsmål skal alligevel søges besvaret:

- Hvem var den anden part i konflikten? Hele menigheden, dele af menigheden eller udelukkende *pseudoapostlene*?
- Kan vi få et rimeligt dækkende billede af konfliktens udformning?
- Hvem var disse pseudoapostle?
- I hvor høj grad var menigheden påvirket af pseudoapostlenes værdier og anklager mod Paulus?

2.1.2 Spejllæsning

For at kunne besvare ovennævnte spørgsmål, kommer jeg ikke uden om elementer af spejllæsning. Til aflæsning af konfliktens forløb, må spejllæsning af passagerne om tidligere breve involveres. Dernæst kræves spejllæsning til bestemmelse af de mest grundlæggende kendetegn ved konflikten og Paulus' modpart. Jeg vil dog forsøge at begrænse spejllæsningen til kun at gælde de grundlæggende kendetegn, som relativt enkelt kan læses ud af teksten. Ud over dette vil jeg skitsere forskningshistoriens forsøg på nærmere at bestemme modstandernes identitet.

2.1.3 Litterær kontekst

Afhandlingen vil have teksten i 2. Kor 13,1-10 som omdrejningspunkt. Denne tekst vil jeg forholde til den litterære kontekst på følgende to måder: Litterært vil jeg forholde den til 2. Kor 10-13 som den nære kontekst. Hele korintherbrevskorrespondancen, som den er beskrevet i 1. og 2. Korintherbrev, vil udgøre den bredere kontekst. Tematisk vil jeg sammenholde den særligt til de passager i korintherbrevene, som vedrører Paulus' tale om magtesløshed og de kristologiske afsnit, som knytter sig til disse passager.

Det faktum, at 2. Korintherbrev er et brev, vil jeg ikke gå i detaljer med. Det vil sige, at jeg ikke vil sammenligne dets udformning med kendte antikke og græsk-romerske breve, da dette ligger uden for afhandlingens fokus jf. punkt 2.2. Jeg vil primært forholde mig til brevet som et teologisk skrift ind i en konfliktsituation.

2.1.4 Semantiske og syntaktiske værktøjer

En forståelse af tekstens syntaktiske strukturer er nødvendig for at kunne forstå tekstens indhold så præcist som muligt. Dette gælder for al den eksegereede tekst. Ligeså er en semantisk analyse ofte nødvendig i eksegesen. Jeg vil ikke gå ind i detaljerede diskussioner om alle ords semantiske betydningsfelter, men begrænse det til centrale nøgleord i passagen. Ved nærmere bestemmelse af nøgleordenes semantiske betydning hos Paulus vil jeg kunne opnå større klarhed over disse ords konkrete anvendelse. Den syntaktiske og semantiske analyse vil sætte grænserne for det spillerum, som tolkningerne kan bevæge sig inden for.

2.1.5 Begrænsninger

Den historisk grammatiske metode indebærer klare begrænsninger. Jeg kan ikke som læser få fuld forståelse af forfatterens intenderede budskab i en tekst. Derudover ligger der en klar begrænsning i det til rådighed værende materiale, i dette tilfælde korintherbrevene. Jeg har kun dette materiale til at afdække problemstillingerne, til at skelne væsentligt fra ikke-væsentligt, til at vurdere sandhedsværdien af påstandene etc. Det faktum, at jeg læser teksten flere tusind år efter affattelsestidspunktet i en markant anderledes kultur, bidrager kun til denne metodes begrænsninger. Forsigtig brug af spejllæsning og forskningshistorien kan være en god hjælp til at overskride disse begrænsninger. Men overskridelsen vil i bedste fald kun kunne hjælpe nogle skridt nærmere en fuld, men dog uopnåelig forståelse af Paulus' håndtering af konflikten i Korinth.

2.2 Afgrænsning

Jeg har afgrænset tekstmaterialet til korintherbrevene og henviser kun i korte referencer til bibelsk kanon uden for disse breve. Mange andre passager kunne belyse forholdet mellem magtesløshed og Guds kraft både i Paulus' breve og i Bibelens øvrige skrifter. Dette har jeg udeladt, da jeg ønsker at skærpe fokus på denne teologiske problemstilling i Paulus' relation til menigheden i Korinth.

Filipperbrevshymnen i Fil. 2,5-11 er dog så central for Gormans forståelse af Paulus' kristologi om magtesløshed, at jeg har valgt at referere fra hans eksegese af disse vers under punkt 4.3.7.1.

Tekstafsnittets placering i brevet i forhold til jødisk og græsk-hellenistisk retorik og epistologi behandles ikke i afhandlingen. Det samme gælder Paulus' sprogbrug sammenlignet med samtidens jødiske og hellenistiske sprogbrug. Dette skyldes, at emnerne vil kræve dybdegående behandling, som vil være enkeltstående afhandlinger i sig selv. At sammenligne Paulus' retorik med samtidens retoriske konventioner ville kunne tilføje nye perspektiver på forholdet mellem Paulus' teologi og brug af trusler. En sådan indplacering og sammenligning er dog ikke nødvendig for at behandle det

teologiske spændingsfelt mellem magtesløshed, konflikthåndtering og trusler, som Paulus befinder sig i. Derfor skal et sådant arbejde udfoldes andetsteds.

Paulus' pneumatologi kunne også med fordel drages ind som tolkningsnøgle til konflikten, særligt eftersom pseudoapostlene lagde stor vægt på åndens manifestationer. Dette er imidlertid også udeladt i afhandlingen ud fra den forståelse, at pneumatologien hos Paulus udspringer af kristologien.¹ Fokus i denne afhandling ligger på Paulus' kristologi som teologisk ramme omkring konflikten.

2.2.1 Magtesløsheden, dens begrundelse og afgrænsning

Magtesløshed er et centralt tema i Paulus' teologi, og den kommer til udtryk i forskellige kontekster i korintherbrevene. I 1. Kor. 1 fremhæves magtesløsheden særligt som korsets dårskab i forhold til verdens visdom. I 2. Kor. 4 og 12 beskrives magtesløsheden særligt som menneskelig magtesløshed i mødet med prøvelser og forfølgelse. I 2. Kor. 8 fremhæves makedonernes økonomiske magtesløshed som målestok for korinthernes giversind. Endelig udtrykker 2. Kor. 10-13 Paulus' magtesløshed som apostel i konflikten med menigheden i Korinth og pseudoapostlene, og det er denne side af magtesløsheden, opgaven vil fokusere på. De andre udtryk for magtesløshed vil dog udgøre den tematiske kontekst for behandlingen af problemstillingen, særligt når det gælder den teologiske begrundelse for, at magtesløshed er styrende for Paulus' håndtering af konflikten med korintherne.

2.2.2 Afhandlingens opbygning

Jeg har bygget afhandlingen op omkring versinddelingen i 2. Kor. 13,1-10, og behandler sidetemaer under de specifikke vers, som omhandler disse. Styrken ved denne opbygning er, at jeg følger Paulus' struktur og kronologi. Jeg vurderer, at teksten har en logisk og tematisk fremadskridende argumentation, som gør denne opbygning frugtbar. En svaghed ved denne opbygning er, at nogle temaer behandles ad flere omgange. Dette gælder f.eks. Paulus' anvendelse af trusler, som først behandles under punkt 4.3.2 og senere underbygges under punkt 4.5.6. Endvidere står eksegese i fare for, at pointer gentages unødigt, fordi de står flere gange i teksten. Jeg vurderer dog, at behandlingen af samme temaer ad flere omgange ligger i tråd med Paulus' argumentation. Tilsvarende er tekstens repetitioner snarere udbygninger og understøttelser af tidligere fremsatte

¹ Jf. Paul W. Meyer, der i note 19 i Gorman 2001: 60 citeres for at sige: "Paul's Christology everywhere provides the context for his pneumatology"

ytringer frem for rene gentagelser. Dette skulle også gerne være tilfældet i afhandlingens eksegese, hvilket ligger til grund for valget af opbygning.

3 Isagogik og brevets opbygning

3.1 Isagogik

2. Korintherbrev starter med *"Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ"* (1,1. En absolut nominativ, "Fra Paulus, Jesu Kristi apostel") og apostlen Paulus er bredt accepteret som forfatter til brevet.² Ud fra kronologien i korintherkorrespondancen og Apostlenes Gerninger virker det som en oplagt tolkning, at brevet blev affattet omkring år 54-55.³ I så fald er brevet skrevet under Paulus' ophold i Makedonien jf. 2. Kor 2,12-13.

Brevets adressater er *"τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὔσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ"* (Guds menighed som er i Korinth, samt alle de hellige som er i hele Akaja). Adressaten er altså todelt. Menigheden i byen Korinth nævnes som de primære modtagere (jf. 1,23), og derefter breddes gruppen ud til de omkringboende kristne i provinsen Akaja som en slags oplandsbetegnelse (jf. 9,2)⁴.

3.2 Brevets opbygning

2. Korintherbrevs opbygning og sammenhæng er stærkt omdiskuteret. Dette skyldes bl.a. Paulus' markante emneskift i kap. 8-9 og særligt det markante tone- og stemningsskift i kap 10-13. Disse skift har fået mange til at foreslå en opsplitning af brevet i 2-3 forskellige, internt uafhængige breve.

Jeg tager udgangspunkt i 2. Korintherbrev som et samlet brev. Dette skyldes primært, at brevet foreligger som ét samlet brev selv i de tidligste manuskripter⁵, og at det – trods emne- og toneskift – relativt uproblematisk lader sig gøre at læse brevet som ét samlet brev. Kapitel 8-9 fremstår tematisk selvstændigt, men der er intet til hinder for, at en sådan passage kan indgå i et længere brev. Tilsvarende kommer man heller ikke uden om, at tonen og stemningen skifter i kapitel 10-13. Den

² Carson, og Moo 2005: 419; Harris 2005: 1; Legarth 2004: 21

³ Denne datering tager udgangspunkt i Apg. som en historisk pålidelig kilde. Legarth 2004: 16; Carson, og Moo 2005: 447

⁴ Harris 2005: 134

⁵ Legarth 2004: 29; Vegge 2008: 22

truende, stærkt ironiske karakter skiller sig ud fra resten af brevet. Der er dog langt fra vandtætte skodder imellem de to dele af brevet. Kap. 1-9 rummer også ganske meget konfliktstof (1,12-23; 5,11-12; 6,11-13 m.fl.) mens 10-13 også udtrykker dybfølt kærlighed til korintherne (11,2; 12,14-15; 13,7-9 m.fl.).⁶

Eksegeter, som fastholder 2. Korintherbrev som ét sammenhængende brev, kan overordnet set opdeles i to hovedgrupper, som adskiller sig fra hinanden ved betoningen af toneskiftet mellem kapitel 9 og 10:⁷

1. De, som fastholder enhed i kompositionen, men ikke i indhold (Harris, Carson, Moo m.fl)
De forklarer sig typisk med, at brevet qva sin længde sandsynligvis er skrevet ad flere omgange. Paulus har da formodentlig fået yderligere information i tidsrummet mellem affattelsen af kapitel 9 og 10.
2. De, som fastholder enhed i både komposition og indhold (Vegge, Hyldahl, Garland m.fl).
Denne gruppe vil igen kunne inddeles i to undergrupper:
 - a. Mange argumenterer ud fra en afvejning af, at tematik, teologi og stemning er forenlig igennem hele skriftet.⁸
 - b. Andre benytter komparativt materiale fra græsk-hellenistiske skrifter og breve og argumenterer for, at brevet kan læses som ét sammenhængende skrift ud fra retoriske og epistologiske normer og konventioner i det første århundrede.⁹

Jeg tilslutter mig gruppe 1. Jeg mener, det er oplagt at læse brevet som ét samlet brev, der er skrevet over et tidsrum, hvor nye oplysninger kan være kommet Paulus for øre. Dette kan forklare brevets generelle tematiske og stemningsmæssige kontinuitet, samtidig med at det markante toneskifte imellem kapitel 9 og 10 tages i behørig betragtning. At brevet samtidig følger konventioner for retorik og brevskrivning i samtiden, tilføjer desuden brevet sammenhængskraft.

⁶ Vegge 2008: 25

⁷ Vegge 2008: 22 ff. Carson, og Moo 2005: 431

⁸ Jf. Garland 1999: 551; Legarth 2004: 29

⁹ Jf. Vegge 2008; Witherington, III 1995

Blandt de talrige delingshypoteser¹⁰ vil jeg nævne den dominerende hovedtendens; opsplitning af skriftet i 2 forskellige breve. Hvor skriftet deles op i 2 forskellige breve, vil det typisk være kapitel 10-13, der behandles som et særskilt brev, sendt efter kapitel 1-9.¹¹ En udbredt variation af denne tolkning læser kapitel 10-13 som det *tårebrev*, der beskrives i 2. Kor. 2,4.¹² Mange flere inddelinger er blevet foreslået, men det ligger uden for denne afhandlings omfang at gå mere i dybden med dette.

Vigtigt er det dog at understrege, at denne afhandlings tese ikke afhænger af, hvorvidt brevet skal læses som ét sammenhængende brev eller flere på hinanden følgende breve. Tesen kunne for så vidt besvares ud fra 2. Kor. 10-13 alene. I disse kapitler redegør Paulus både for sin kristologisk betingede magtesløshed og sin hengivenhed til korintherne, og hans hårdeste trusler også findes i disse kapitler. Kap. 10-13 udgør da også den nære kontekst for afhandlingens eksegese af 13,1-10; men resten af brevet og den øvrige korrespondance med korintherne tages også i betragtning. Derved ønsker jeg at underbygge tesen så bredt som muligt.

3.3 Præsentation af konfliktens forløb

3.3.1 Relationen forud for 2. Kor. 13

Paulus' apostolske autoritet og tjeneste er omdrejningspunktet i hans konflikt med menigheden i Korinth. Forud for den tilspidsede situation, som foreligger i 2. Kor. 13, går en længere relation, der kan skitseres således:¹³

1. Paulus besøger Korinth og grundlægger menigheden. Ifølge 1. Kor. 2,3 fremstår han her "*i svaghed og med megen frygt og bæven*". Denne svage fremtoning har formodentlig baggrund i den forfølgelse, han mødte kort forinden i Filippi, Thessaloniki og Berøa (jf. beskrivelserne i Apg. 16-17).
2. Paulus skriver derefter "brev A", som sidenhen er gået tabt. Dette brev omhandler bl.a. fællesskab med utugtige mennesker, *πόρνοις* (1. Kor. 5,9).

¹⁰ Grundige gennemgange af talrige delingshypoteser kan læses i Bieringer og Lambrecht 1994: 67 ff; Vegge 2008: 12 ff.

¹¹ «Semler hypotesen» Harris 2005: 661; Vegge 2008: 18; Thrall 2004: 595

¹² «Hausrath-Kennedy hypotesen», jf. Vegge 2008: 13; Se desuden Carson, og Moo 2005: 430

¹³ Carson, og Moo 2005: 421 ff.

3. Via rapporteringer fra "*Kloes folk*" (1 Kor. 1,11) hører Paulus, at menigheden har splittet sig op i fraktioner, der mener at tilhøre forskellige kendte personer. Disse oplysninger fører til, at Paulus skriver "*brev B*", 1. Korintherbrev. Brevet behandler blandt andet forskellige problemstillinger, som menigheden tilsyneladende har spurgt ind til. Disse afsnit starter alle med "*Vedrørende ...*" (*Περὶ δὲ...*)¹⁴. Kap. 7: Skal menighedens medlemmer gifte sig eller lade være? Kap. 8: Kan de spise afgudsofferkød? Kap. 12-14: Hvordan skal åndens gaver præge menighedens sammenkomster? Kap. 16: Spørgsmål vedrørende indsamlingen til de kristne i Jerusalem. Derudover tager Paulus også andre temaer op: Temaet omkring kraft og magtesløshed indledes i kapitel 1-2, hvor Paulus med udgangspunkt i Kristi kors siger, at "*det, som er svagt i verden, udvalgte Gud for at gøre det stærke til skamme*" (1. Kor. 1,27). Med dette fokus peger Paulus på, at menighedens fraktionsdannelser bunder i relationer, hvor de ikke vil være svage og give afkald på grund af Kristus og hensynet til hinanden (1. Kor. 9). Endelig giver Paulus i kap. 15 konkret undervisning om Kristi og de døde opstandelse, sandsynligvis fordi "*nogen vil spørge: Hvordan opstår de døde, og hvad slags legeme får de?*" (1. Kor. 15,35).
4. Ved affattelsestidspunktet af 1. Kor. er det Paulus' plan at aflægge Korinth et længerevarende besøg efter besøget i Makedonien. (1 Kor. 16,5-8). Nu sender han imidlertid Timoteus til menigheden som budbringer (1. Kor. 16,10).
5. Paulus får tilsyneladende senere information om, at menigheden er blevet fjendtlig over for ham.
6. Informationen medfører, at Paulus både ønsker at besøge menigheden på vej til Makedonien og igen på vej tilbage derfra (2. Kor. 1,15-16). Det første bliver et smerteligt besøg i Korinth, som fører til, at han skriver et brev frem for at komme på det andet besøg (2 Kor. 2,1). Det første besøg fremgår ikke tydeligt af den danske oversættelse; men den græske tekst indikerer klart, at Paulus skriver brev C, for at han ikke igen (*μὴ πάλιν*, 2. Kor. 2,1) skal komme på et smerteligt besøg. Altså går der et smerteligt besøg forud for brev C.
7. Paulus skriver brev C, *tårebrevet* (jf. 2. Kor. 2,4) i stedet for at aflægge endnu et besøg. Titus er tilsyneladende budbringer (2. Kor. 7,13-14), og skal desuden medbringe de penge, korintherne har indsamlet til de kristne i Jerusalem (2 Kor. 8,6). Brev C er gået tabt i historien.

¹⁴ Harris 2005: 555

8. Efter afsendelsen af brev C, kommer Paulus øjensynligt i tvivl om, hvorvidt han skulle have sendt brevet¹⁵. Imperfektumformen af μετα-μέλομαι i "εἰ καὶ μετεμελόμην" (2. Kor. 7,8) kunne tyde på dette. Men Paulus' bekymringer bliver gjort til skamme, da Titus rapporterer tilbage. Brevet har gjort korintherne bedrøvede, "ἐλύπησα ὑμᾶς" (2. Kor. 7,8), men bedrøvelsen har ledt korintherne til omvendelse, som ønsket.
9. Ikke desto mindre skriver Paulus endnu et brev, brev D, foreliggende som 2. Korintherbrev. I 2. Kor. 1-7 fortæller Paulus lidt om baggrunden for sine handlinger og tjeneste som apostel. Paulus glæder sig over, at *tårebrevet* havde ledt korintherne til omvendelse, og kommer desuden med en anmærkning om, at de skal fuldføre indsamlingen til de kristne i Jerusalem (8-9). Alligevel flourer modstanden åbenbart stadig i menigheden. Derfor intensiverer Paulus forsvaret mod sine primære modstandere i Korinth, som han blandt andet betegner *pseudoapostlene* (ψευδαπόστολοι, 2. Kor. 11,13).

Ud fra denne skitsering af relationens forløb vil jeg konstatere, at vi har et tilstrækkeligt dækkende billede af relationens og konfliktens udformning til, at vi kan arbejde med Paulus' håndtering af konflikten. For en nærmere bestemmelse af *Sitz im Leben* til 2. Kor. 13 følger nu en undersøgelse af Paulus' modstandere.

3.3.2 Paulus' modstandere

Paulus' modstandere i den verserende konflikt kan grupperes under flere overskrifter.

1. Paulus er i konflikt med hele menigheden i Korinth. Dette ses i formuleringen "*Jeg har tidligere sagt og siger på forhånd (...) til dem, der før har syndet, og alle de andre, at jeg ikke vil vise skånsel*" (2. Kor 13,2, jf. 4.3.2.) Paulus' formaning i 13,5 om, at de skal prøve sig selv ift. troen, gælder også menigheden som helhed. Endelig er Paulus' frygt for at skulle møde strid, misundelse, vrede osv. i 12,20 adresseret til "*jer, mine kære*" i 12,19, hvilket jeg også læser som menigheden som helhed. Derfor kan hele menigheden som gruppe karakteriseres som modstandere til Paulus.
2. Paulus er særligt i konflikt med dele af menigheden i Korinth. Dette kan ligeledes udledes af 13,2 som "*dem, der før har syndet*" (τοῖς προημαρτηκόσιν), jf. 12,21 "*Jeg er bange for (...) at jeg skal få sorg af mange af dem, der før har syndet* (τῶν προημαρτηκότων), *men som ikke har omvendt sig fra deres urene, utugtige og udsvævende liv.*" I 12,21 er τῶν προημαρτηκότων en gruppe mennesker, Paulus ikke inkluderer i betegnelsen "*jer*" (ὑμᾶς),

¹⁵ Harris 2005: 535

eftersom det er disse mennesker, der vil kunne ydmyge Paulus "over for jer" (πρὸς ὑμᾶς).

Disse mennesker er altså karakteriseret ved, at de ikke kun skaber strid, misundelse osv.

(12,20), men tillige lever "urene, utugtige og udsvævende liv" (12,21). Der er altså en gruppering i menigheden, der udøver skarpere modstand mod Paulus, og som adskiller sig fra resten af menigheden ved karakteren af deres synder.¹⁶ Skellet imellem grupperne er dog ikke skarpere, end at truslen i 13,2 tydeligvis gælder begge grupper. De korinthere, som ikke selv deltog i den lille grupperings synder, tog øjensynligt heller ikke tydelig afstand fra deres synder, og var derfor også i fare for at møde skånselsløshed fra Paulus jf. 4.3.2.1.

3. En gruppe uden for menigheden, kaldet pseudoapostle¹⁷ (ψευδαπόστολοι), udgør en central part i konflikten. Det er disse mennesker, som fører an i angrebet på Paulus og vildleder menigheden, jf. 11,19-20.

3.3.2.1 Forskningsoverblik vedrørende pseudoapostlene

Pseudopostlene spiller som nævnt en central rolle i Paulus' konflikt med korintherne og får derfor megen spaltepads i 2. Kor. Paulus nævner dog intet konkret om, hvem disse personer er. Han nævner ingen navne og henviser altid blot med pronominer som *τίς*, *τινες*, *τιοῦτοι* og lignende eller med ubestemte betegnelser som *ψευδαπόστολοι* eller *ἐργάται δόλιοι* (11,13). Dette kan dels skyldes, at korintherne selv vidste, hvem der var tale om. Men når Paulus er så insisterende på ikke at nævne navne, kan det også opfattes som et signal til korintherne om, at han også anklager dem for at antage samme holdninger.¹⁸ Ud fra truslen mod hele menigheden i 13,2 (jf. 4.3.2) antager jeg, at korintherne i høj grad har været påvirkede af pseudoapostlenes holdninger og værdier.

I opfattelsen af pseudoapostlene kan nævnes tre hovedtolkninger i nyere forskning:¹⁹

1. Pseudoapostlene var judaister

¹⁶ Harris 2005: 904; Thrall 2004: 869 f.

¹⁷ Paulus benytter termene *ὑπερλίαν ἀποστόλων* i 11,5 og *ψευδαπόστολοι* i 11,12. Dette får Barrett til at konkludere, at der må være tale om to forskellige grupper: Apostlene i Jerusalem og en gruppe falske apostle. Eftersom Jerusalems apostle ikke spiller nogen rolle i brevet ellers, og da kap. 11 er tungt ladet med ironi, mener jeg dog ikke, at denne distinktion er nødvendig. Jeg anser begge betegnelser for at være den samme gruppe modstandere - med mere eller mindre ironiske benævnelser. Barrett 1973: 30- 31; Vegge 2008: 271

¹⁸ Bieringer og Lambrecht 1994: 186

¹⁹ Sumney 1999: 79 ff. Georgi 1986: 4 ff.

F.C. Baur skelnede i sin forskning mellem hhv. judaister og paulinister i den tidlige kirke.²⁰

Paulinisterne stod for en kristendom for hedninge, der var fri af moseloven og universel for alle. Over for dem stod judaisterne, som med apostlen Peter i spidsen stod for en jødecentreret, lovoverholdende og partikulær kirke. Pseudoapostlene var da judaistiske jøder, som ikke anerkendte Paulus' apostolat. De fandt støtte til dette blandt apostlene i Jerusalem. Denne tolkning var længe dominerende i forskningen. Dens store svaghed er imidlertid, at den bygger på en omfattende historisk rekonstruktion af den tidlige kirke, som står på en spinkelt eksegetisk grundlag, der ikke kan verificeres.

Käsemann modificerede senere denne tolkning. Pseudoapostlene skal da have været jødiske udsendinge fra apostlene i Jerusalem.²¹ Disse var ikke optaget af Paulus' lovoverholdelse (modsat Baur's tolkning), men anfægtede Paulus' autoritet, kendetegn og status som apostel.

2. Pseudoapostlene var gnostikere

Lütgert²² og Schmithals²³ var fortalere for, at pseudoapostlene var entusiastiske, liberale gnostikere af jødisk oprindelse. De var ikke uenige i Paulus' teologi, men de mente, at han ikke førte den ud i sin fulde konsekvens. Da de kristne nu havde fået del i Ånden, *τό πνεῦμα*, måtte dette føre til synlig triumf og realiseret eskatologisk frihed og stolthed. Denne tolkning står i fare for at være anakronistisk. Lütgert byggede sin hypotese på en meget tidlig datering af gnosticismen, som ikke er blevet bekræftet i forskningen²⁴.

3. Pseudoapostlene var hellenistiske jøder med guddommelig identitet

Georgi har vundet gehør for sin forståelse af pseudoapostlene som *θεῖοι ἄνδρες*.²⁵ Dette skal være en kendt hellenistisk betegnelse for mænd med en guddommelig selvforståelse. De var vandreprædikanter, som blandede den hellenistiske samtids religiøse værdier og kendetegn sammen med en klar betoning af jødisk ophav og tydelige kristologiske manifestationer.

Store dele af forskningen har været fokuseret på at få identificeret Paulus' modstandere som en konkret navngiven gruppe mennesker. En sådan historisk rekonstruktion vil altid være et gæt, som

²⁰ Georgi 1986: 2

²¹ Savage 2004: 5; Sumney 1999: 79; Bieringer og Lambrecht 1994: 7

²² Georgi 1986: 4

²³ Sumney 1999: 79

²⁴ B. Aland 1983: 155

²⁵ Georgi 1986: 315 f; Savage 2004: 8

ikke bare risikerer at ramme forkert. Rekonstruktionen kan også tilføje misvisende kendetegn og synspunkter, der ikke er til stede i kildematerialet, selvom korintherkorrespondancen rummer mange hentydninger til pseudoapostlene, som må have været umiddelbart forståelige for brevets oprindelige adressater (jf. 3,5-6; 4,2-3; 5,16; 10,1-6 m.fl.). Som tidligere nævnt, undgik Paulus selv at skrive navne eller nærmere betegnelser på gruppen, og jeg vurderer ikke, at det er nødvendigt, for at få en mere samlet forståelse af Paulus' modstandere. Derfor vil jeg tilslutte mig Sumney's²⁶ brede forståelse af Käsemanns tolkning. Pseudoapostlene kan meningsfuldt forstås som unavngivne jødiske vandreprædikanter, som primært anfægter Paulus' autoritet og tjeneste. Hvorvidt de er sendt fra Jerusalem, ved vi ikke ud fra kildematerialet.

3.3.2.2 Pseudoapostlenes angreb og kristologi

Paulus' forsvar overfor pseudoapostlene fylder store dele af 2. Korintherbrev, og derfor vil en eksegetisk gennemgang af temaet være for omfattende til denne afhandling. Sumney inddeler pseudoapostlenes angreb på Paulus i tre overordnede temaer, som jeg tilslutter mig ud fra 2. Kor:²⁷

1. Paulus' livsstil er ikke passende for en apostel.

Paulus fører sig ikke frem, som man måtte forvente af en apostel. Han bebrejdes for ikke at have anbefalelsesbreve fra andre autoriteter (3.1), at være svag i sin optræden og retorik (10,10), samt ikke at føre sig frem med stolthed og pral (10,12-18).

2. Paulus bærer ikke de manifestationer af Helligånden, som man måtte forvente hos en apostel.

Paulus bærer ikke sin stolthed synligt (5,12), og han anklages for ikke at have de overnaturlige oplevelser og kendetegn, som Paulus derfor ser sig nødsaget til at fremføre i kap. 11-12

3. Paulus tager sig ikke betalt for sit apostelarbejde.

I 2,17; 11,7 m.fl. forsvarer Paulus sig imod den anklage, at han ikke har modtaget penge fra korintherne. Pseudoapostlene anså åbenbart dette for et kriterium for en sand apostel, jf. 11,20.

Disse angrebspunkter rammer ikke blot Paulus. De hænger sammen med pseudoapostlenes budskaber til korintherne, som Paulus er stærkt uenig i. De prædiker en anden Jesus, en anden ånd og et andet evangelium end Paulus' (jf. 11,4. Jeg læser *ὁ ἐρχόμενος* som en hentydning til

²⁶ Sumney 1999: 12 f.

²⁷ Sumney 1999: 85, 128

pseudoapostlene). Pseudoapostlene leder korintherne væk fra Jesus, og derfor skriver Paulus dette fyldige og ironisk ladede forsvar mod pseudoapostlene. *"For jeg våger skinsygt over jer med en skinsyge som Guds, fordi jeg har trolovet jer med Kristus og kun med ham"* (11,2). Paulus' forsvar i 2. Korintherbrev bærer stærkt præg af Paulus' kristologi, som knyttes tæt til Jesu magtesløse korsfæstelse. Dette kunne give anledning til at kaste et blik på de vidnesbyrd, vi får om pseudoapostlenes kristologi; men igen er Paulus sparsom med oplysningerne. Vi får et samlet billede af, at pseudoapostlene lægger mere vægt på Kristi triumf end på hans kors, mere vægt på Kristi magt end på hans magtesløshed og på deres egen delagtighed i denne magt. Denne kristologi virker til at gå hånd i hånd med en høj grad af realiseret eskatologi; Guds kraft er (og bør være) brudt igennem i de kristnes liv i kraft af Åndens manifestationer. Paulus skriver dog ikke til pseudoapostlene, men til korintherne. Han fokuserer på at beskrive kristologien i overensstemmelse med den Kristus, som han selv forkynnder, og flytter fokus væk fra pseudoapostlenes kristologi.²⁸

3.3.3 Opsummering af konflikten forløb

Forud for 2. Korintherbrev går en længere brevkorrespondance, hvor Paulus har skrevet minimum 3 breve, sendt budbringere og selv været på besøg. På trods af, at korintherne før har været forsonede med Paulus, er 2. Kor. præget af konflikten mellem dem. Paulus' modstandere kan inddeles i tre grupperinger: menigheden som helhed, en særlig gruppe ubodfærdige syndere i menigheden og nogle udefrakommende pseudoapostle, som har stor påvirkning på menigheden. Paulus giver kun få indici på, hvem disse pseudoapostle er, og forskningshistorien peger i forskellige retninger. Tre hovedtolkninger er præsenteret (judaister, gnostikere eller *θεῖοι ἄνδρες*). Jeg tilslutter mig en forsigtig forståelse af pseudoapostlene som jødiske vandreprædikanter, der anfægter Paulus' autoritet og tjeneste, jf. Sumney²⁹.

Pseudoapostlenes angreb kan rubriceres i tre hovedtemaer: Paulus' livsstil er ikke passende for en apostel, Paulus bærer ikke de åndsmanifestationer, som man måtte forvente af en apostel, og Paulus tager ikke betaling for sin tjeneste. Paulus' forsvar peger på, at deres angreb og falske forkyndelse især bygger på en fordrejet kristologi. Pseudoapostlenes kristologi underbetonede tilsyneladende korsets magtesløshed. De overbetonede Kristi triumf og eskatologiske sejr som en overrealiseret virkelighed hos de kristne.

²⁸ Jf. Bieringer og Lambrecht 1994: 189 «Ob sie dabei judaistische, gnostische, hellenistisch-synkretistische oder wie auch immer geartete Lehren hinter sich lassen müssen, ist irrelevant.»

²⁹ Sumney 1999: 12 f.

4 Eksegese af 2. Kor. 13,1-10

Her følger nu eksegesen af 2. Kor. 13,1-10, som udgør afhandlingens *corpus*. Under de enkelte vers behandles de tematikker, som vurderes centrale i forståelsen af afhandlingens problemstilling. Eksegesen indledes med en kort beskrivelse af afsnittets nære kontekst samt min oversættelse af teksten. Derefter følger punkt 4.3 med eksegesen af vers 1-4, som udgør passagens første underafsnit. I dette afsnit lægger Paulus vægt på straffen, som venter korintherne, samt det paradigmeskifte han ønsker at lede korintherne frem til, inden han besøger dem. Hovedvægten i eksegesen ligger her. Her behandles særligt Paulus' anvendelse af trusler, det nye paradigmes kriterier og kristologi samt to perspektiveringer af dette. Derefter eksegeres vers 5-10 som passagens andet underafsnit. Dette afsnit bygger primært på de nye kriterier, applicerer dem ind i den konkrete situation og udbygger forståelsen af kriterierne og truslernes funktion.

4.1 Afsnittets nære litterære kontekst

Den nære kontekst til 13,1-10 er kapitel 10-13. Som nævnt under pkt. 3.2, adskiller dette afsnit sig fra resten af brevet ved at bære præg af konflikt, selvforsvar, stærk ironi og trusler. Dermed er alt ikke sagt om dette afsnit. Varmen og kærligheden til menigheden skinner også igennem den hårde retorik (f.eks. 11,2; 12,14-15). Derudover giver Paulus' rørende bønsskand om tornen i kødet også et stærkt indblik i, hvordan Gud hører og besvarer bøn. Alligevel domineres disse kapitler af konflikten mellem Paulus, korintherne og indirekte pseudoapostlene. Kapitlerne understreger, at kærlighed og konflikt ofte er to sider af samme sag.

I kapitel 10 intensiverer Paulus sit forsvar over for forskellige anklager vedrørende hans autoritet. Dette fører til *dåretalen* i 11-12,10, hvor Paulus på ironisk vis lader sig sammenligne med pseudoapostlene og deres påståede meritter. 12,12-21 sætter *dåretalen* i perspektiv for korintherne, og Paulus udtrykker sin bekymring for, hvilken forfatning de vil være i ved hans næste besøg. Dette kommende besøg danner derefter rammen om kapitel 13, som slutes af med en kort freds- og afskedshilsen.³⁰

10,1-2 indledes med anklagen om, at Paulus kun optræder modig og selvsikker, når han er fysisk fraværende. I 10,8 understreger Paulus, at hans gudgivne myndighed gælder menighedens opbyggelse. 13,10 afslutter med at konstatere, at han netop skriver disse voldsomme ord i håb om,

³⁰ For flere detaljer og muligheder inden for denne inddeling, se Legarth 2004: 34; Harris 2005: 661;

at han ikke behøver være streng ved næste besøg – i overensstemmelse med sin bemyndigelse. Dermed danner 10,1-12 og 13,10 inclusio omkring afsnittet. Disse vers indikerer, hvordan Paulus søger at løse konflikten: Hans bemyndigelse gælder menighedens opbyggelse, ikke en modsigelse af deres anklager. Paulus forsøger derimod at få korintherne til at forstå, at de kriterier, de lægger til grund for anklagerne, er forkerte. Han vil få dem til at ændre disse kriterier. Det er denne manøvre, som præger kapitel 10-13. Forsøget når sit klimaks i 13,1-10, som er hovedteksten i denne afhandling.

4.2 Oversættelse af 2. Kor. 13,1-10

1 Dette er tredje gang, jeg kommer til jer. "På udsagn fra to eller tre vidner skal enhver sag afgøres." 2 Jeg har tidligere sagt og siger på forhånd, således anden gang tilstede og nu fraværende, til de som før syndede og alle de andre, at når jeg kommer igen, vil jeg ikke vise skånsel. 3. I ønsker jo en prøve på, at Kristus taler igennem mig. Han er ikke magtesløs over for jer, men stærk blandt jer. 4 For han blev korsfæstet ved magtesløshed, men han lever ved Guds kraft. Også vi er magtesløse i ham, men vi skal leve sammen med ham ved Guds kraft over for jer.

5 Test jer selv, om I er i troen, prøv jer selv. Eller ved I ikke selv, at Jesus Kristus er i jer selv? Hvis ikke, består I ikke prøven. 6 Jeg håber, at I vil forstå, at vi består prøven. 7 Vi beder til Gud om, at I ikke gør noget ondt, ikke for at vi skal synes at bestå prøven, men for at I skal gøre det gode. Så kan vi godt se ud, som om vi ikke består prøven. 8 For vi kan intet gøre imod sandheden, men kun for sandheden. 9 For vi glæder os, når vi er magtesløse og I er stærke. Og dette beder vi for, jeres genoprettelse. 10 Derfor skriver jeg dette fraværende, for at jeg ikke skal udøve strenghed, når jeg kommer, i overensstemmelse med den autoritet, Herren har givet mig til opbyggelse og ikke til at nedrivning.

4.3 Eksegese af 2. Kor. 13,1-4

4.3.1 2. Kor. 13,1

"Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθῆσεται πᾶν ῥῆμα."
("Dette er tredje gang, jeg kommer til jer. "På udsagn fra to eller tre vidner skal enhver sag afgøres.")

Τρίτον står emphatisk og styrer dermed pointen i resten af sætningen. Det er nu tredje gang Paulus kommer til korintherne, og dette anser jeg for at være tolkningsnøglen til det efterfølgende citat fra 5. Mos. 19,15 (*"ἐπὶ στόματος ... ῥῆμα"*). De μαρτύρων (vidner) som Paulus henviser til, tolker jeg som de to foregående og det nu forestående besøg, selvom den juridiske kontekst i 5. Mos. 19,15 tydeligt

omhandler personlige vidner i en retssag.³¹ Paulus' anliggende er derfor at henvise til, at besøget, hvor han grundlagde menigheden, og dernæst besøget omtalt i 2. Kor. 1,15; 2,1-4 og 12,14 udgjorde tilstrækkeligt grundlag til at fælde dom over dem. Ved at indlede kapitlet på denne måde, indikerer Paulus også, at hans håndtering af konflikten med korintherne nærmer sig sit klimaks. Paulus har besøgt dem to gange før. Ud over disse besøg har han skrevet i hvert fald to breve. Ved at understrege, at det nu vil være hans tredje besøg, påpeger Paulus, at han har strakt sig langt og forsøgt at skåne korintherne så længe som muligt.

4.3.2 2. Kor. 13,2

”προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν νῦν, τοῖς προημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι,”

(”Jeg har tidligere sagt og siger på forhånd, således anden gang tilstede og nu fraværende, til de som før syndede og alle de andre, at når jeg kommer igen, vil jeg ikke vise skånsel.”)

På baggrund af vers 1 forelægger Paulus nu denne truende konstatering. Korintherne skal være forberedte på, at han ikke vil vise skånsel, når han kommer. Brugen af φείδομαι indikerer, at Paulus her taler ind i brevets gennemgående problemstilling om, hvorvidt han står tilbage for korinthernes pseudoapostle, og om at han kun taler hårdt på skrift, men er blød og føjelig, når han er fysisk til stede (2 Kor. 11,13; 10,10). I kap. 1,23 skriver Paulus, at han tidligere undlod at komme til Korinth *”ὅτι φειδόμενος ὑμῶν”* (for at skåne jer). Han sendte dem i stedet et brev, så de fik mulighed for omvendelse, inden de skulle se ham ansigt til ansigt. Dette brev skrev han for at lede dem igennem bedrøvelse, for at det måtte lede dem til omvendelse (2,4-5). Ligeså benytter Paulus φείδομαι i 12,6 om, at Paulus vil skåne korintherne for at være stolt (modsat de falske apostle), så dette ikke skulle påvirke deres syn på Paulus. Dette aftegner Paulus' hovedanliggende med at skrive brevet, og det danner baggrund for hans efterfølgende trussel: for Paulus er det af yderste vigtighed, at undgå at skulle straffe korintherne. Hvis Paulus kommer i den situation, at han er nødt til at handle skånselsløst, vil han have tabt meget. Paulus' anliggende hos korintherne har hele tiden været at lede dem til Kristus, og det er baggrunden for, at de er kommet til tro på Kristus. Indtil nu har Kristus vist sin magt gennem Paulus ved at lede menigheden til tro og frelse. Derfor har Paulus været så insisterende tøvende med at straffe korintherne. Han vil ikke skubbe dem væk fra Kristus, men lede dem til omvendelse og fornyelse i troen. Ikke desto mindre skriver Paulus nu i 13,2 at han ikke vil vise skånsel ved næste besøg. De følgende vers viser, at denne skånselsløshed også vil være en udøvelse

³¹ Harris 2005: 906

af Kristi magt gennem Paulus, hvis de ikke omvender sig. Ikke bare de ubodfærdige syndere, som omtales i 12,21, men også "τοῖς λοιποῖς πᾶσιν" (alle de andre) vil blive genstand for skånselsløsheden. Advarslen gælder altså hele menigheden, da alle vil være medskyldige i det manglende opgør med synden.³²

4.3.2.1 Skånselsløshed

Skånselsløshedens konkrete udformning bliver ikke præciseret, og dette skaber rum for fortolkning. En mulighed er, at Paulus hentyder til en konkret straffedom, som vil blive udført gennem ham med Kristi kraft. Denne straffedom kan bestå i ekskommunikation af de ubodfærdige (forudsat at han fik flertallet på sin side jf. 2,6 og 10,6) eller i en overgivelse til Satan og ødelæggelse af kødet i form af åndelig og/eller kropslig sygdom og død jf. 1. Kor. 5,5.³³ Straffedommen vil i så fald være en virkeliggørelse af Paulus' trussel i 1. Kor. 4,21 om at komme med riset ("ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς"). Straffen kan eventuelt være resultatet af en forudgående forensisk retssag, som ligner det tidligere opgør i 1. Kor. 5, med ekskommunikation som mål.³⁴

En anden tolkning er, at Paulus ikke har andre muligheder end at overgive de ubodfærdige til Satan.³⁵ Paulus kan ikke forvente at få flertallet med sig, og derfor vil det realistiske udfald af en retssag blive menighedens udstødelse af Paulus – ikke Paulus' udstødelse af det ubodfærdige flertal. "Paul had in fact no weapon at all except the truth, the Gospel applied to the situation."³⁶ Det vil i så fald være en essentiel del af Paulus' magtesløse tjeneste, at han ikke har andre sanktionsmuligheder end at være sandheden tro. Paulus rakte endnu en gang evangeliet til menigheden; men hvis de fornægtede evangeliet, ville de dermed blive overgivet til Satan som den eneste logiske konsekvens. En konsekvens Kristus ville realisere til sin tid. Måske umiddelbart og synligt, måske først på dommens dag. I denne tolkning vil Paulus være passiv i forhold til afstraffelsen, og det harmonerer dårligt med de øvrige vidnesbyrd, vi har om apostlenes mandat. Når Paulus i 1. Kor. 5 og 1. Tim. 1,20 kan overgive

³² Harris 2005: 910. Betegnelsen τοῖς λοιποῖς kunne også betyde de hellige i Akaja jf. adressaten i 1,1. Eftersom Paulus i 12,21 netop udskiller en gruppe i menigheden, som er særligt ubodfærdige, finder jeg det dog mest nærliggende at forstå τοῖς λοιποῖς som en intern betegnelse for resten af menigheden i Korinth.

³³ Harris 2005: 911; Legarth 2004: 368

³⁴ Witherington, III 1995: 469

³⁵ Barrett 1973: 334

³⁶ Barrett 1973: 334

ubodfærdige syndere til Satan, vil det få tydelige konsekvenser. *"Så det kødelige kan ødelægges"* (1. Kor. 5,5) hhv. *"for at de skulle lære ikke at spotte"* (1. Tim. 1,20). Paulus har altså autoritet til at overgive mennesker til Satan på en sådan måde, at ulykken indtræffer. En autoritet, der i øvrigt svarer til den autoritet Peter udøver overfor Ananias og Safira i Apg. 5,1-11.³⁷

Hvis altså Paulus selv er aktiv i den skånselsløse afstraffelse, er det vigtigt at afklare, hvordan og hvorvidt Paulus er aktiv. Jeg ser to muligheder for Paulus' mulige delagtighed i afstraffelsen:

1. Paulus har en slags råderet over Guds kraft, og kan aktivt påføre andre mennesker ulykke i Guds navn.
2. Paulus har mandat til at udtale Guds straffedom, sådan at den indtræffer, men uden at Paulus selv er aktiv i afstraffelsen.

Add. 1: Denne forståelse vil ligge i forlængelse af nogle profeters praksis i Det Gamle Testamente. Moses og profeten Elisa havde tydeligvis autoritet og mulighed for at bruge (og misbruge) Guds kraft til at skabe og påføre andre overnaturlige hændelser (4. Mos. 20,2; 2. Kong. 2,19-25; 4,28-44; 6,1-7 m.fl.). Taget ud af sin kontekst, kunne 2. Kor. 13,2 tolkes i denne retning. Paulus vil aktivt påføre de ubodfærdige en konkret, fysisk straf i Guds navn. I lyset af Paulus' anliggende i 2. Korintherbrev, hvor han blandt andet at påpeger, at Kristi magt udfoldes i magtesløshed (2. Kor. 12,9) modsat pseudoapostlenes selvhævdelse, vil denne forståelse være uholdbar. I så fald vil Paulus' skånselsløse afstraffelse stå i kontrast til irettesættelsen af korintherne, som netop krævede sådanne underhandlinger fra Paulus' hånd.

Add. 2: Hverken i 1. Kor. 5,5 eller 1. Tim. 1,20 hører vi, hvordan Paulus overgav mennesker til Satan. Men det fremgår tydeligt, at Paulus var involveret i overgivelsen. I 1. Kor. 5,4-5 var Paulus ikke fysisk til stede, men han pointerer, at han åndeligt var til stede med Guds kraft, og at det var hans dom, menigheden skulle eksekvere ved at overgive den skyldige til Satan. I 1. Tim. 1,20 var det tydeligvis Paulus, der overgav spotterne til Satan (παρέδωκα, altså 1. person singularis med Paulus som subjekt) og her i 2. Kor. 13,2 er det igen Paulus, der er subjekt i sætningen om ikke at vise skånsel (φείσομαι). Samtidig understreger Paulus i 1. Kor. 5,4, at overgivelsen sker "med vor Herre Jesu kraft" (σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ). Når dette sammenholdes med 2. Kor. 13,2-7, hvor det understreges, at skånselsløsheden netop skal pege væk fra Paulus og over på Guds magt, så anser jeg denne tolkning for den bedste. Paulus har ikke råderet over Guds afstraffelsesmidler; men

³⁷ Carson 2006: 195 f.

han har mandat til at udtale Guds dom over syndere, sådan at Gud straffer den skyldige og/eller overlader vedkommende til Satan. Denne forståelse underbygges af 2. Kor. 4,7-10 og 12,9-10, der betoner Paulus egen magtesløshed som Guds redskab til at virke med Kristi magt. I lyset af hele Bibelens vidnesbyrd skal Moses og Elisas' profetiske handlinger også forstås som undtagelser snarere end reglen for Guds underfulde handlinger igennem mennesker. Generelt udføres Guds underfulde handlinger i Gammel Testamente efter, at Gud eksplicit har påbudt de menneskelige aktører at udføre eller udtale dem. Her er eksemplerne mange på, at mennesker lægger krop og røst til Guds handlinger, så de indtræffer (2. Mos. 4,11-17; Jer. 1,7; Ezra 1,1-4 m.fl.).

Paulus truer altså korintherne med, at han ikke vil vise skånsel, når han kommer til dem. Dette er stik imod hans vilje og ønske for korintherne, da han ved hjælp af de tidligere besøg og breve har forsøgt at lede dem til omvendelse. I det lys er brevet hér Paulus' sidste forsøg på at lede de ubodfærdige korinthere til omvendelse. Lykkes det ikke, vil Paulus blive Guds aktive redskab til at iværksætte den straffedom, som Gud vil føre igennem.

4.3.2.2 Trusler i korintherkorrespondancen

Som nævnt ovenfor, anvender Paulus flere gange trusler overfor korintherne i løbet af konflikten. Truslen i 13,2 er uden tvivl den kraftigste. En undersøgelse af de øvrige trusler kan kaste lys over, hvorfor Paulus kunne anse det for nødvendigt at fremsætte denne trussel, og hvorfor han lader truslen være så voldsom.³⁸ Et af hovedanliggenderne i 2. Kor 13,1-10 er, at Paulus er magtesløs i Kristus, og at hans Gudgivne myndighed gælder menighedens opbyggelse. Derfor må en afhandling med fokus på 2. Kor 13,1-10 også inkludere en undersøgelse af Paulus' trusler om at bruge magt. Hvilke konkrete udsagn af truende karakter anser Paulus for gavnligt til opbyggelse af menigheden? Omfanget af dette skal nødvendigvis stå i forhold til Paulus' paradigme om at være magtesløs i Kristus samt til hans bemyndigelse *"til at bygge op (οικοδομῆν) og ikke til at bryde ned (καθαίρειν)"* (2. Kor 13,10). Jeg vil derfor undersøge følgende passager i korintherbrevene, hvor Paulus benytter trusler eller bevidst nedbrydende tale. Hensigten er ikke at lave en fuld eksegese af afsnittene, men at afdække det omfang af trusler, som den magtesløse Paulus mener at kunne anvende mod menigheden – til menighedens opbyggelse.

³⁸ Jf. Vegges kommentar om 2. Kor 7,8-12, Vegge 2008: 260

- **1.Kor 4,15-5,6**

Denne passage ligger på et tidligt tidspunkt i konflikten, hvor Paulus endnu ikke er blevet så personligt involveret som ved affattelsen af 2. Korintherbrev. Konflikten handler primært om synderen i menigheden (5,1) og menighedens manglende reaktion over for synderen. Paulus sender i første omgang Timotheus til dem i håb om, at han kan vejlede og oplære menigheden. Men Paulus truer også menigheden med, at han kan komme *"med riset"* (*ἐν ῥάβδῳ ἔλθω*) i 4,21, hvis det bliver nødvendigt, som modsætning til at komme med kærlighed og mildhed. Paulus truer altså menigheden med en form for afstraffelse, hvis de ikke reagerer over for synderen. Paulus er menighedens far (4,15), og som en naturlig del af faderens bemyndigelse i jødisk kontekst kan han bruge fysisk afstraffelse (jf. Ordspr. 22,15 og 23,13-14).³⁹ Truslen bunder altså ikke i Paulus' forsvar for sit apostolat, da dette endnu ikke er et kardinalpunkt i konflikten, selvom Paulus understreger, at han er menighedens far⁴⁰. Truslen skyldes Paulus' ønske om, at menigheden skal blive rensset for den syndige surdej, som vil *"gennemsyre hele dejen"* (5,6). Paulus truer altså med personligt at tugte synderen og menigheden *"med vor Herre Jesu kraft"* (*σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ*) (5,4), for at synderen og menighedens passivitet ikke skal fungere som en surdej, der gennemsyrrer hele menigheden med synd og adskiller dem fra Kristus. Truslens hensigt er, at de skal tugte synderen.

Som afslutning på 1. Kor skriver Paulus i 16,22, at *"hvis nogen ikke elsker Herren, være han forbandet"* (*εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον, ᾗτω ἀνάθεμα*). Imperativformen *ᾗτω* af verbet *εἶμι* giver ikke udsagnet direkte truende karakter. Jeg vil snarere læse udsagnet som en nøgtern konstatering. Den, der ikke elsker Herren, vil være forbandet. Ikke desto mindre lægger konstateringen vægt på den fremførte trussel i 4,21 og understreger truslens alvor. Hvis de ikke elsker Herren, og dermed bøjer sig for hans vejledning igennem apostlen, skal de være forbandede.

- **2.Kor. 10,1-11**

Paulus indleder afsnittet med at understrege, at han formaner menigheden (*παρακαλῶ*) ved Kristi mildhed og sagthedsmodighed (10,1). Samtidig rummer dette formanende afsnit også truende elementer. Truslerne gælder ikke menigheden direkte, men mennesker omkring menigheden. De er med til at

³⁹ Ciampa og Rosner 2010: 196

⁴⁰ Som Petersen nævner, er det bemærkelsesværdigt, så få gange Paulus omtaler korintherne som brødre og søstre, som han ellers plejer at gøre i sine breve. Paulus understreger i højere grad forældre-barn forholdet i korintherbrevene, hvilket kan skyldes den verserende konflikt. Jf. Peterson 1998: 262

understrege, at Paulus' milde formaning af korintherne ikke skyldes manglende evne til at handle vægtigt og strengt (10,10), men at den milde formaning er et bevidst valg fra Paulus' side.

I vers 2 nævner Paulus, at han vil optræde med selvsikkerhed (*θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει*) over for "visse folk (*τινας*), der mener, at vi lever som verdslige mennesker". Disse "visse folk", som den indirekte trussel vendes mod, sandsynligvis pseudoapostlene jf. 3.3.2⁴¹. Paulus truer ikke pseudoapostlene direkte, da brevet er henvendt til menigheden. Men hvis menigheden skulle vælge pseudoapostlenes side, kan de ikke forvente at møde den mildhed, som han ønsker at vise dem. De vil derimod møde samme sindelag, som Paulus har overfor pseudoapostlene.⁴²

Vers 6 vil jeg derfor ikke forstå som en trussel imod menigheden. Jeg mener, det skal forstås i sammenhæng med de tankebygninger (*λογισμούς*), som rejser sig mod Gud (10,4-5), og som Paulus og menigheden skal nedbryde. Disse tankebygninger leder til ulydighed mod Kristus, og denne ulydighed skal straffes som værn for menigheden. Truslen om afstraffelse er et værn for menigheden, den er ikke vendt mod menigheden.⁴³

I 10,8-9 beskriver Paulus formålet med at skrive, som han skriver. Han har fået myndighed til at opbygge menigheden, ikke til at nedbryde den (jf. 13,10). Derfor skriver han eksplicit i v. 9, at han ikke vil skræmme (*ἐκφοβεῖν*) menigheden via brevene. For Paulus er der dog ikke nogen modsætning imellem opbyggelse af menigheden og strenge, vægtige breve (10,10). Disse kan tilsyneladende netop virke til opbyggelse for menigheden. Paulus tilføjer dog, at de, som anklager ham for at skrive strengt, fordi han ikke tør sige det ansigt til ansigt, skal regne med at møde samme strenghed i handling, næste gang de møder ham. Dermed vender Paulus igen en trussel sine modstandere, pseudoapostlene og deres tilhængere. Denne gang er truslen mere direkte end i 10,2. Der var truslen henvendt mod "visse folk", mens den hér gælder enhver, der stiller sig på pseudoapostlenes side.

- **2.Kor. 2,4 + 7,8-12**

Efter 1. Korintherbrev skrev Paulus et brev til korintherne "*under mange tårer*" (2. Kor 2,4, brev C jf. afsnit 3.3.1), som han beskriver i 2. Kor 2,4 og 7,8-12. Vi kender ikke det konkrete indhold af brevet,

⁴¹ Legarth 2004: 285

⁴² Harris 2005: 673

⁴³ Harris 2005: 685; Thrall 2004: 615; Peterson 1998: 260

og ved heller ikke af, at det skulle indeholde trusler. Alligevel tager jeg det med i undersøgelsen, da Paulus tydeligt er opmærksom på, at hans brev rummer elementer, som kan virke nedbrydende på korintherne. Han beskriver omstændighederne omkring selve brevet. Da han affattede det, var han stærkt følelsesmæssigt involveret. Det smertede Paulus, at han måtte skrive dette brev til korintherne. Efter afsendelsen og inden han hørte om deres modtagelse af brevet, var han øjensynligt også i tvivl om, hvorvidt han skulle have skrevet, hvad han skrev (7,8). Da Titus viderebragte ham budskabet om brevets virkning, blev han bekræftet i, at brevet både virkede i overensstemmelse med hans intention og bekymring. Intentionen var at kalde menigheden til omvendelse, og dette var lykkedes. Bekymringen gik tilsyneladende på, i hvor høj grad brevet ville gøre korintherne bedrøvede (Paulus benytter forskellige former af verbet *λυπέω* i 7,8-11). Brevet havde gjort korintherne bedrøvede, men bedrøvelsen havde ført til omvendelse, og derved var bedrøvelsen blevet det middel, som ledte til målet, omvendelsen.⁴⁴

Med andre ord: Paulus var på forhånd bevidst om, at hans *tårebrev* rummede fare for at virke nedbrydende i menigheden. Han havde en forventning om, at brevet ville virke bedrøvelse, og han var beklemmt ved det. Han vidste ikke, om bedrøvelsen ville være opbyggende eller nedbrydende. *"Bedrøvelse efter Guds vilje virker omvendelse til frelse, som ikke fortrydes, men bedrøvelse i verdens forstand virker død."* (2. Kor 7,10). Men Paulus løb risikoen med brevet, og skrev, som han gjorde, til korintherne.

Selvom vi ikke kender indholdet af *tårebrevet*, er omtalen af det vigtigt i forståelsen af Paulus' trusler i korintherbrevene. Det giver en fornemmelse af, hvilken knivsæg Paulus går på, når han formaner, opmuntrer og vejleder menigheden. Den gudgivne bemyndigelse, Paulus handler på, gælder udelukkende menighedens opbyggelse. Alligevel skrev han et brev, som rummede stor risiko for at virke umiddelbart imod hans bemyndigelse og intention. Paulus' stærke følelsesmæssige reaktion under affattelsen kunne tyde på, at han vidste, at brevet kunne resultere i nedbrydelse. Men han var tilsyneladende af den opfattelse, at omvejen gennem bedrøvelse var nødvendig, hvis han skulle kalde menigheden til omvendelse. Nedbrydelsen så han som en nødvendig forudsætning for opbyggelsen i den konkrete situation.

⁴⁴ Vegge 2008: 259

4.3.2.3 Sammenfatning af trusler i korintherkorrespondancen

Truslen i 2. Kor. 13,2 er uden sammenligning den skarpeste trussel mod korintherne i brevkorrespondancen. Den er henvendt direkte til menigheden, og truslens konsekvens vil være skånselsløs afstraffelse. Dermed sætter Paulus konflikten på spidsen. Den stærke trussel ser ud til at afspejle en desperation hos apostlen, som frygter, at han skal nedbryde det, Gud har opbygget i menigheden.

Denne trussel skal dog forstås på baggrund af det øvrige *trusselsbillede* i korintherkorrespondancen. I udgangspunktet er det faktisk bemærkelsesværdigt, så få trusler brevene indeholder, når konflikten intensitet og alvor tages i betragtning. Ud over 13,2 vender Paulus ikke nogen trusler direkte mod korintherne, men kun mod pseudoapostlene og deres sympatisører, som truer ham og menigheden. Fælles for truslerne i 1. Kor. 4 og 2. Kor. 10 er, at deres hensigt tydeligvis gælder menighedens opbyggelse. Truslen i 1. Kor. 4 har til hensigt, at menigheden skal reagere imod den synd, som flourerer iblandt dem, så synden ikke skal gennemsyre hele menigheden. Truslerne i 2. Kor. 10 er vendt mod de mennesker omkring menigheden, som vil nedbryde menigheden og lede korintherne til ulydighed mod Kristus. Tilsvarende kan siges om Paulus' omtale af *tårebrevet*. Hensigten med dette brev var menighedens omvendelse, om end vejen først måtte gå igennem bedrøvelse.

I 1. Kor. 5,4 understreger Paulus, at den mulige konsekvens af hans trussel bygger på "*vor Herre Jesu kraft*". I 2. Kor 10,5-6 nævnes truslen på den præmis, at Paulus har gjort sin tanke til "*en lydig fange hos Kristus*", samt at han handler med den myndighed, som Herren har givet ham. Endelig virkede bedrøvelsen i kapitel 7 kun omvendelse, fordi bedrøvelsen var "*efter Guds vilje*" (7,9-10). Paulus bemærker altså ved hver anledning, at han ikke truer og taler hårdt med egen vilje og mandat; men at han gør det i Kristi kraft og på Guds bemyndigelse. Disse forhold giver dermed den baggrund, hvorpå korintherne måtte læse de voldsomme trusler i 13,2. De forudgående trusler og *tårebrevet* giver en opbyggelig tolkningsnøgle til korinthernes læsning af kapitel 13.⁴⁵

4.3.2.4 Opsummering af 2. Kor 13,2

Paulus truer altså hele menigheden med skånselsløs straf, hvis ikke de omvender sig. Han uddyber ikke, hvilken udformning denne konkrete straf vil kunne have. Ud fra lignende eksempler i 1. Kor. 5 og 1. Tim. 1,20 samt gammeltestamentlige eksempler, drager jeg den konklusion, at Paulus må have mandat til at sætte Guds straffedom i gang, uden selv at være aktiv i selve afstraffelsen. Paulus har

⁴⁵ Vegge 2008: 260

ikke råderet over Guds kraft og dom, men i situationer som denne kan han være Guds aktive redskab, som iværksætter straffen. Dette er et scenarie, som Paulus kæmper for at undgå.

Truslerne i 13,2 skal læses på baggrund af det øvrige *trusselsbillede* i korintherkorrespondancen. Fælles for de resterende trusler er, at de ikke er møntet direkte på menigheden, at de tydeligt har menighedens opbyggelse som mål samt at de bygger på Guds mandat og kraft. Paulus' voldsomme trussel i 13,2 fremsættes altså på baggrund af et tydeligt ønske om, at han vil menighedens bedste.

4.3.3 2. Kor. 13,3

”ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν.”

(”I ønsker jo en prøve på, at Kristus taler igennem mig. Han er ikke magtesløs over for jer, men stærk iblandt jer.”)

Korintherne ønsker at afprøve, hvorvidt Paulus er Kristi talerør. De har efterlyst nogle af de kvaliteter, som de ser hos løgneapostlene jf. 2. Kor. 11. Dermed griber Paulus igen fat i temaet om at stå sin prøve (*δόκιμος, δοκιμάζω* etc.). Paulus indledte kort temaet i 10,18, som var rettet mod pseudoapostlene. *”For det er ikke den, der anbefaler sig selv, der står sin prøve (δόκιμος), men den, som Herren anbefaler”* (10,18). Efter en kort diskurs i 3b-4 vender Paulus tilbage til temaet, hvor han retter afprøvningen tilbage mod korintherne.

Ordet *δοκιμάζω* (og deraf afledte substantiver *δοκιμή* og *ἀδόκιμος* samt adjektivet *δόκιμος*) er centralt i 1 Kor. 13,1-10. Ordene bruges sjældent i det nye testaments ikke-paulinske skrifter⁴⁶, så derfor er en kort semantisk beskrivelse af ordgruppen givtig.⁴⁷ I klassisk græsk såvel som i Septuaginta (LXX) betegner *δόκιμος* en kvalitet hos et givent objekt. Tingen eller personen er blevet afprøvet, typisk igennem ild (i LXX), og prøven har godkendt eller forkastet det afprøvede i forhold til de givne standarder. LXX benytter, ifølge Haarbeck, også *δοκιμάζω* i teologisk betydning. Her anvendes ordet som udtryk for Guds afprøvning af mennesket i relation til ham. I NT benyttes ordgruppen primært i teologisk betydning, og altså særligt i de paulinske skrifter. Paulus anvender kun ordgruppen over for medlemmer af kirken (f.eks. 1. Kor. 3,13 *”ilden skal prøve (δοκιμάζω), hvordan hver enkelts arbejde er.”* og 1. Kor. 11,28 *”Enhver skal prøve (δοκιμάζω) sig selv”*).

⁴⁶ Harris 2005: 917–18

⁴⁷ Denne beskrivelse bygger på Haarbeck 1992: bd. 3, 808 ff.

δοκιμάζω ligger semantisk set tæt på *πειράζω*, men hvor *πειράζω* i NT oftest benyttes i negativ betydning⁴⁸, f.eks. at friste til fald (Mat. 6,13), har *δοκιμάζω* mere fokus på den positive afprøvning af, at objektet lever op til standarderne.

Hvis *ἐπεὶ* forstås kausalt, kan resten af ledsætningen forstås på to måder. Enten fremadskuende: at Paulus i den efterfølgende argumentation uddyber årsagen til, at han ikke vil vise skånsel. Dermed vil talen om Kristi korsfæstelse og Guds kraft give yderligere argumentation for, at Paulus skal handle skånselsløst overfor korintherne.⁴⁹ Eller tilbageskuende: at Paulus konkluderer på, hvorfor han advarer korintherne. Betydningen vil da være, at han opsummerer situationen, som korintherne har bragt ham i.⁵⁰ Truslerne hænger tematisk ikke sammen med den efterfølgende argumentation om Kristi korsfæstelse og Guds kraft. I lyset af v. 3b-4 vurderer jeg, at den tilbageskuende forståelse er mest fyldestgørende, og at den kausale betydning af 3a ("*δοκιμὴν ζητεῖτε ... Χριστοῦ*") peger tilbage mod truslen i vers 1-2. I den korte diskurs i v. 3b-4 tager Paulus argumentationen fra kapitel 4 og 12 frem igen, for også i denne situation at vise korintherne, at deres kriterier for kraft og magtesløshed er forkerte. Det betyder, at vers 3b grammatisk hænger sammen med vers 2-3a. Tematisk fungerer sætningen imidlertid som et springbræt til vers 4, der fremsætter et nyt paradigme for kraft og magtesløshed, som derefter anvendes i vers 5-10.

Det er bemærkelsesværdigt, at Paulus accepterer korinthernes afprøvning af ham.⁵¹ I 1. Kor. 4,1-5 understreger Paulus, at han som apostel ikke er underlagt menneskelig bedømmelse (verbet *ἀνακρίνω*), men kun Guds dom. I 2. Kor. 2,17 og 12,19 har Paulus allerede understreget, at han taler på Kristi vegne. Alligevel accepterer han at blive sat på prøve af korintherne, jf. 2. Kor. 13,6-7. Formålet med dette er ikke at vise, at han består deres prøve, men derimod at vise korintherne, at deres afprøvning bygger på falske kriterier for, hvordan Kristi apostel skal prøves. De vil prøve Paulus i lys af pseudoapostlenes kriterier for kraft og autoritet. De vil se kraftfuld retorik og undergerninger. Paulus vil prøves på Kristi kriterier. Han vil ses som korsfæstet og opstanden i Kristus.

⁴⁸ Haarbeck 1992: 801

⁴⁹ Harris 2005: 913; Witherington, III 1995: 469 f.

⁵⁰ Matera 2003: 306

⁵¹ Legarth 2004: 369

Vers 3b (*ὅς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν.*) er den konklusion, som både korintherne og Paulus kan være enige om⁵². Uanset hvad, er Kristus ikke magtesløs overfor korintherne, men stærk blandt dem. Dette vil være tilfældet, hvis Kristus straffer dem skånselsløst igennem Paulus. Men Paulus ønsker at vise korintherne, at det også hidtil har været sådan – og fremover stadig vil være det – når Kristus lever og virker i korintherne. Derfor benytter Paulus denne konklusion som baggrund til at vende op og ned på korinthernes kriterier for kraft og magtesløshed. Dels vil Paulus igen vende opmærksomheden væk fra sig selv og over på Kristus. For Paulus er det væsentlige "*λαλοῦντος Χριστοῦ*" (at Kristus taler), og ikke "*ἐν ἐμοί*" (igennem mig, instrumental betydning af *ἐν*⁵³) overfor korintherne. Selvom Paulus synes magtesløs overfor korintherne, er Kristus det ikke. Han er stærk blandt dem. Kristi magt har ført dem til frelse, og dette understreger Paulus ved at indlede sætningen med det relative pronomen *ὅς*. Derudover understreger Paulus, at Kristi styrke blandt korintherne ikke kan betragtes løsrevet fra Paulus' person. Paulus har grundlagt deres menighed, og de har modtaget Kristus igennem Paulus' person og apostolat. Så når korintherne sætter Paulus på prøve, er det i virkeligheden Kristus og hans magt, de sætter på prøve.⁵⁴

Dertil kommer, at Paulus relaterer Guds kraft til korintherne. Kristus er ikke bare stærk i sig selv, men stærk blandt korintherne. Denne relation til korintherne er måske netop årsagen til, at Paulus accepterer afprøvelsen. Han kan derved vise, at Kristus netop er stærk blandt korintherne, når han taler og frelser gennem Paulus. Derfor vil Paulus' brev også føre til endnu en udfoldelse af Kristi kraft og styrke blandt dem, uanset om det fører til omvendelse eller den truende straf.⁵⁵ Det er dog af stor vigtighed for Paulus, at Kristi styrke må udmønte sig i omvendelse frem for straf. I vers 10 skriver Paulus, at den myndighed (*ἐξουσία*) som Paulus har fra Kristus, er møntet på menighedens opbyggelse, ikke dens nedbrydelse. Derfor vil Paulus så nødig møde korintherne med straf, for han vil derved komme til at ødelægge det gode arbejde, han ved Kristi kraft har gjort i menigheden hidtil. Afstraffelsen vil være destruktiv i sig selv; men vil faktisk også se ud til at bekræfte korintherne i pseudoapostlenes kriterier for afprøvningen af Paulus' apostolat. I så fald vil udfoldelsen af Kristi styrke ligne de manifestationer, som pseudoapostlene bryster sig af, fremført med guddommelig kraft – også selvom straffen reelt kommer fra Gud, udført med Paulus som hans redskab. Straffen vil

⁵² Thrall 2004: 881; Martin 1998: 40:456

⁵³ Heckel 1993: 122

⁵⁴ Legarth 2004: 370; Carson 2006: 197

⁵⁵ Black 2012: 104

komme som en smertefuld, guddommelig straf over ubodfærdige syndere, og korintherne vil ikke være tilskuere til kraftmanifestationerne. De vil selv blive ramt af dem.⁵⁶ Derved vil Paulus bestå korinthernes afprøvning af ham, men de vil samtidig risikere at blive bekræftet i pseudoapostlenes kriterier for apostolatet, og det er magtpåliggende for Paulus at undgå dette. Paulus vil opbygge korintherne. Han ønsker inderligt at bestå ud fra Kristi kriterier, ikke pseudoapostlenes. Han vil, at de skal se ham som korsfæstet og opstanden i Kristus, og at de skal indse, at dette er kendetegnet på en sand apostel.

Forskningen er bemærkelsesværdigt fåmælt omkring det faktum, at en eventuelt kommende straffedom vil kunne bekræfte korintherne i pseudoapostlenes kriterier for en sand apostel. Der er få kommentarer, som problematiserer dette forhold i Paulus' dilemma. Thrall nævner det konkrete forhold: *"what Paul is promising, or threatening, to do is to provide the Corinthians with the 'proof' of his apostolic representation of Christ for which they ask"*⁵⁷, men hun problematiserer det ikke i forhold til Paulus' forsøg på at ændre korinthernes kriterier. Derudover hentyder to skandinaviske bidrag, Legarth og Vegge til problemstillingen. Legarth hentyder til problemet i fodnoten, hvor han skriver: *"Men hvis den (menigheden) omvender sig, vil han optræde mildt og barmhjertigt, altså som en, der efter deres nugældende kriterier ikke består prøven."*⁵⁸ Legarth behandler altså ikke selve problemet om, at Paulus indirekte vil bekræfte korinthernes forkerte kriterier, men nævner det omvendte faktum, at Paulus vil fejle ud fra disse kriterier, hvis korinthernes omvender sig, og han ikke kommer med straffen. Dermed indirekte sagt, at Paulus vil kunne bekræfte korinthernes kriterier, hvis han kommer med straf. Vegge nævner samme forhold⁵⁹ som Legarth omtaler, og understreger desuden, at Paulus tøver så længe med straffen, fordi det grundlæggende strider imod hans mandat til at opbygge menigheden, ikke nedbryde den.⁶⁰ Det er absolut sidste udvej for Paulus, hvis han skal straffe og nedbryde menigheden. Denne nedbrydelse vil blandt andet bestå i en bekræftelse af deres fejlagtige kriterier. Vegge skriver: *"it is crucial for Paul to be recognized as an apostle of Christ, but on the right criteria"*.⁶¹ Hos Vegge ligger det implicit, at en eventuel straffedom

⁵⁶ Thrall 2004: 882

⁵⁷ Thrall 2004: 878

⁵⁸ Legarth 2004: 375

⁵⁹ Vegge 2008: 343

⁶⁰ Vegge 2008: 342

⁶¹ Vegge 2008: 352

vil kunne bekræfte korintherne i de forkerte kriterier, men det får stadig ikke eksplicit opmærksomhed. Ud over disse eksempler synes hovedpositionen i forskningen at være tavshed, når det gælder denne problemstilling.⁶² Ikke desto mindre anser jeg det for væsentligt i tolkningen af 13,1-10, at Paulus vil se ud til at handle imod sine egne kristologisk begrundede kriterier, hvis han bliver nødt til at straffe korintherne med tydeligt manifesterede undergerninger – også selvom han ikke selv er den egentlige agent i afstraffelsen, men blot er det redskab, som Gud bruger.

Relativsætningen "ὅς εἰς ὑμᾶς(A) οὐκ ἀσθενεῖ(B) ἀλλὰ δυνατεῖ(B') ἐν ὑμῖν(A')." er khiastisk opbygget⁶³ med modsætningsparret ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ som det tematiske klimaks. (På grund af denne opbygning anser jeg ikke Paulus' valg af forskellige præpositioner, εἰς og ἐν, for vigtigt.) Ud fra ovenstående eksegese kan jeg derfor opsummere, at vers 3b vægtlægger tre forhold.

1. Fokus lægges på Kristus med det emphatisk fremskudte pronomen ὅς.
2. Kristus er stærk, ikke magtesløs.
3. Kristi styrke gælder i relation til korintherne.

I grammatisk sammenhæng med vers 3a bliver det derudover tydeligt, at Kristi styrke i relation til korintherne hænger sammen med Paulus' apostolat. Kristus er kraftfuld igennem Paulus' magtesløshed, og det er Paulus magtpåliggende, at denne styrke kommer til udtryk i frelse og omvendelse i stedet for skånselsløs afstraffelse. For at dette kan ske, skal korintherne lære at se sig selv og Paulus under et nyt paradigme; det kristologiske paradigme, som Paulus fremsætter i vers 4. Dette paradigme opsætter de kriterier, som apostlen retteligt skal prøves på.

4.3.3.1 Semantisk beskrivelse af ἀσθενέω og δυνάτεω

Modsætningsparret ἀσθενέω og δυνάτεω ("jeg er magtesløs" og "jeg er stærk") er nøglebegreber i korintherkorrespondancen og i særdeleshed 2. Kor. 10,1-13. Et af Paulus' hovedanliggender i korintherbrevene er at forklare, hvordan Kristus vender begreberne på hovedet.⁶⁴ Det, som verden anser for svagt og magtesløst, er i Guds øjne stærkt. Og det, som af mennesker anses for stærkt, er i Guds optik svagt og magtesløst (1. Kor. 1,19). Derfor følger her en kort semantisk beskrivelse af de to ord, inden eksegesen fortsætter med vers 4.

⁶² Martin 1998: 40:473; Harris 2005: 909; Witherington, III 1995: 469 m.fl.

⁶³ Harris 2005: 912

⁶⁴ Black 2012: XV

Ἀσθενέω (vb) / *ἀσθενεία* (adj): Ordet er formet som en negation af verbet *σθενόω*, der betyder ”jeg styrker”. Den leksikalske betydning af *ἀσθενέω* er da, at subjektet ikke er blevet styrket.⁶⁵ Paulus’ brug af ordet kan både knyttes til fysisk (1. Kor. 2,3), mental (2. Kor. 11,29), moralsk (1. Kor. 8,10) og åndelig magtesløshed (Rom. 8,26).⁶⁶ Selvom ordets leksikalske modsætning er *σθενόω*, benytter Paulus generelt ordet *δυνάτέω* som modsætning (jf. 2. Kor 13,3).

David Alan Black inddeler i ”*Paul, Apostle of weakness*” Paulus’ anvendelse af *ἀσθενέω* i tre større undertematikker: Magtesløshed som et antropologisk tema, et kristologisk tema og et etisk tema.⁶⁷

- Antropologisk set er mennesket underlagt syndefaldets konsekvenser, og derfor er mennesket grundlæggende præget af magtesløshed. Magtesløshed over for synden, Satan, kødet, sygdom, ulykker og i sidste instans døden. I relationen til Gud er mennesket også kendetegnet af magtesløshed. Mennesket er ude af stand til at frelse sig selv, og menneskets bønner udspringer af magtesløshed.
- Magtesløsheden som kristologisk tema er forankret i Kristi død på korset. Da Kristus var allermest magtesløs ud fra de antropologiske kategorier, blev han scene for Guds ypperste magtudøvelse. Når mennesket er i Kristus, vil magtesløsheden derfor blive forvandlet til en scene, hvor Guds kraft åbenbares. Dette vil blive behandlet yderligere under punkt 4.3.6.
- Det etiske undertema ift. magtesløsheden gælder internt i kirken, og det er i højere grad et afgrænset tema. Her understreger Paulus menighedsmedlemmernes ansvar og omsorg for de jødiske troende, som stadig ligger under for det legalistiske pres, som de har med i deres jødiske bagage. Her er de magtesløse altså karakteriseret ved en stærk modsætning mellem deres nyvundne tro på Kristus og deres hidtidige etiske normer og vaner.

Når Paulus anvender *ἀσθενέω*, skal det derfor forstås inden for et bredt semantisk felt. Paulus skelner ikke nødvendigvis mellem fysisk, økonomisk, moralsk, åndelig etc. magtesløshed. I 2. Kor. 11,23-30 opremser han en række situationer, hvor han har været magtesløs, og situationernes karakterer rammer alle de forskellige betydningsnuancer. Fælles for de forskellige situationer er

⁶⁵ Jeg er opmærksom på Barrs kritik af leksikalske studier, jf. Barr 2004, og holder mig derfor tæt til Paulus’ brug af ordene.

⁶⁶ Harrison 1992: 993

⁶⁷ Black 2012: 151 ff.

ifølge 11,30, at det er disse magtesløse situationer, som er kilden til Paulus' stolthed som apostel i sammenligningen med pseudoapostlene.

I denne afhandling har jeg valgt at oversætte til det danske ord *magtesløs* frem for ordet *svag*. Dette skyldes, at magtesløshed på dansk udtrykker svaghed i sin yderste konsekvens, mens ordet svaghed kan gradbøjes. Eftersom Paulus' betoning ligger på Kristi yderste magtesløshed på korset, mener jeg, at magtesløs vil være den mest dækkende oversættelse af Paulus' brug af ἀσθενέω/ἀσθενεία.

Δύνατέω: Δύνατέω og de deraf afledte ord, δύναμις (subst.) og δυνατός (adj.) samt synonymet δύναμαι (vb.), betegner en mulighed for at udføre en given opgave, og derfor vil oversættelser som styrke og kraft være rammende.⁶⁸ Paulus bruger særligt denne ordgruppe i en teologisk forståelse (jf. 2. Kor. 10,4 "Vore kampvåben er ikke verdslige, men mægtige for Gud (δυνατὰ τῷ θεῷ) til at bryde fæstningsværker ned.") Kristi opstandelse er omdrejningspunktet for Paulus' forståelse af δύναμις i den kristne og i kirkens liv (2. Kor. 13,4, jf. punkt 4.3.4).⁶⁹ Det hører derfor med til en semantisk beskrivelse i denne afhandling, at Paulus ikke anser ἀσθενέω og δύνατέω for at være hinandens modsætninger i teologisk betydning. Ἀσθενέω er snarere forudsætningen for δύνατέω. "Når jeg er magtesløs, så er jeg stærk." (2. Kor. 12,10, γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.)

4.3.3.2 Opsummering af 2. Kor. 13,3

Paulus accepterer for en stund korinthernes afprøvelse. Tematikken i vers 3b viser, at han bruger dette som et springbræt for det nye paradigme. Paulus forsøger nu at vende korinthernes kriterier fra pseudoapostlenes til Kristi kriterier. Kristus er allerede stærk iblandt korintherne i sin magtesløse, frelsende skikkelse, og Paulus ønsker, at de skal se det. Hvis Paulus skal komme med straf, vil dette ikke alene være ødelæggende for menigheden. Det vil også komme til at ligne en bekræftelse af pseudoapostlenes kriterier for gudskraft. Derfor skal korintherne indse, at det, som verden anser for magtesløst, er i Guds øjne stærkt.

Efter at have undersøgt semantikken i modsætningsparret ἀσθενέω og δύνατέω og tilsluttet mig Blacks antropologiske, kristologiske og etiske undertema af Paulus' anvendelse af ἀσθενέω, fortsætter jeg nu med eksegese af passegens centrale vers 4.

⁶⁸ Betz 1986: 601 f. ; Danker 2000: 264

⁶⁹ Betz 1986: 604

4.3.4 2. Kor. 13,4

"καὶ γὰρ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζήσομεν σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς."

("For han blev korsfæstet ved magtesløshed, men han lever ved Guds kraft. Også vi er magtesløse i ham, men vi skal leve sammen med ham ved Guds kraft over for jer.")

Når Paulus argumenterer for den måde, han håndterer konflikten i Korinth på, så argumenterer han kristologisk. Paulus har accepteret korinthernes prøvelse af ham, han har sagt, at han vil handle uden skånsel over for ubodfærdige syndere, samt understreget, at Kristus er stærk iblandt dem. Nu vil Paulus vise korintherne den kristologiske argumentation for, at magtesløsheden og Guds kraft uløseligt hænger sammen i Kristus, ligesom han har gjort det tidligere i brevet (særligt kapitel 4 og 12). Derfor indleder han sætningen med det eksplikative *"καὶ γὰρ"*. Paulus skitserer det kristologiske paradigme, som han vil sætte i stedet for pseudoapostlenes paradigme. Sætningen er sat op som fire parallelle udsagn, to teser og to antiteser.⁷⁰

4a: καὶ γὰρ	ἐσταυρώθη	ἐξ ἀσθενείας,	(tese)
4b: ἀλλὰ	ζῇ	ἐκ δυνάμεως θεοῦ.	(antitese)
4c: καὶ γὰρ ἡμεῖς	ἀσθενοῦμεν	ἐν αὐτῷ,	(tese)
4d: ἀλλὰ	ζήσομεν σὺν αὐτῷ	ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς.	(antitese)
4a: For	han blev korsfæstet	ved magtesløshed,	(tese)
4b: men	han lever	ved Guds kraft.	(antitese)
4c: Også vi	er magtesløse	i ham,	(tese)
4d: men	vi skal leve sammen med ham	i Guds kraft overfor jer.	(antitese)

Ligesom Kristus blev korsfæstet ved magtesløshed, er Paulus magtesløs igennem ham jf. teserne. Men ligesom Kristus lever ved Guds kraft, skal Paulus også leve sammen med Kristus ved Guds kraft jf. antiteserne. (Jeg tolker pluralis formen i Paulus' udsagn som en slags *"pluralis auctoris"*, forfatterens brug af pluralis om sig selv). Så snart Paulus i v. 3b har omtalt Kristus som magtfuld, er det tilsyneladende vigtigt for Paulus at sikre sig, at korintherne ikke misforstår ham.⁷¹ Han uddyber,

⁷⁰ Vegge 2008: 344; Harris 2005: 915

⁷¹ Legarth 2004: 370

hvordan Kristus er stærk blandt dem. Kristus er stærk i kraft af sin magtesløse korsfæstelse og kraftfulde opstandelse. Den Kristus, som er stærk blandt korintherne, er altså den korsfæstede og opstandne Kristus. Magtesløs korsfæstelse og kraftfuld opstandelse er tæt forbundne i Kristus. Derfor er magtesløshed og Guds kraft også tæt forbundne i og med Paulus. Når Paulus kommer i Guds kraft, kommer han magtesløs. Korintherne har krævet en prøve på, at Kristus taler gennem Paulus. Paulus svarer, at Kristus taler og handler igennem hans samhørighed med Kristus. Hidtil er menigheden blevet bygget op igennem Paulus' magtesløshed, hvor Paulus' ord med Guds kraft har givet tro og vækst. Hvis korintherne ikke omvender sig, vil de kunne forvente at se Guds kraft udfolde sig skånselsløst igennem Paulus – men stadig gennem hans magtesløse skikkelse.

I vers 3 tog Paulus udgangspunkt i en fælles enighed om, at Kristus virker stærkt blandt korintherne. Nu følger den argumentation, hvorved Paulus ønsker at lede korintherne til at erkende, at magtesløshed skal være et grundlæggende kendetegn ved hans apostolat. Igen tager han udgangspunkt i en fælles enighed i de to teser. Kristus blev korsfæstet i magtesløshed og Paulus er magtesløs. Men strukturen med "*καὶ γὰρ ... ἀλλὰ. καὶ γὰρ ... ἀλλὰ.*" indikerer, at det er antiteserne, der skal understreges. Ved at benytte *καὶ γὰρ ... ἀλλὰ* frem for f.eks. *μὲν ... δὴ* understreger Paulus vigtigheden af antiteserne som dem, der indeholder den nye erkendelse.⁷² Det er netop konklusionerne i antiteserne, som Paulus ønsker at lede korintherne hen til. At Kristus lever ved Guds kraft, og at Paulus skal gøre det samme, men at forudsætningen for dette er korsfæstelse og magtesløshed.

Paulus benytter forskellige tidsformer til at beskrive forholdet mellem sig selv og Kristus. Kristus blev korsfæstet ved magtesløshed i aorist datid (*ἐσταυρώθη*), men lever ved Guds kraft i præsens (*ζῇ*). Da brugen af præsens her står i kontrast til aoristformen, understreges det vedvarende, durative aspekt ved Kristi liv. Kristus lever nu, og vil fortsætte med at leve. Paulus, derimod, er magtesløs i Kristus i præsens (*ἀσθενοῦμεν*), men skal leve sammen med Kristus i Guds kraft i futurum (*ζήσομεν*). Kristi død er altså fortid, men Paulus er bærer af Kristi magtesløshed. Kristus er ikke længere magtesløs, som da han hang på korset, men som Kristi apostel er Paulus kendetegnet ved Kristi magtesløshed. Og ligesom Kristi magtesløse korsfæstelse førte til liv i Guds kraft, så vil Paulus få del i Kristi kraftfulde liv. Paulus vægtlægger udtrykkene *ἐν αὐτῷ* og *σὺν αὐτῷ* og understreger dermed, at han bærer Kristi kendetegn, fordi han lever i Kristus og sammen med Kristus. Derfor kommer der også et konsekutivt

⁷² Bieringer og Lambrecht 1994: 595

præg over 4c-d, som Lambrecht pointerer.⁷³ Eftersom Kristus blev korsfæstet i magtesløshed og lever ved Guds kraft, vil magtesløsheden også være en uomtvistelig forudsætning for det menneske, som lever i Kristus og sammen med Kristus. Det samme gælder livet i Kristi opstandelseskraft.

Da Paulus' liv i Guds kraft beskrives i futurum, vil en eskatologisk tolkning være oplagt. Paulus vil, når dette magtesløse liv er færdigt, få del i Kristi evige, vedvarende liv. Men teksten lægger op til, at Paulus tillige vil leve ved Guds kraft i det liv, han nu lever. Tilføjelsen af *εἰς ὕμῃς* lægger op til, at dette liv i Guds kraft også vil komme til udtryk, når han møder korinthermenigheden næste gang.⁷⁴ Paulus vil endegyldigt leve ved Guds kraft i evigheden, men dette liv i Guds kraft vil også komme til udtryk, når han besøger korintherne, hvad enten det fører til omvendelse og tro eller skånselsløs afstraffelse. Samtidig viser tidsforskydningen, at enheden med Kristus har sine grænser.⁷⁵ Kristus er ikke længere magtesløs, men det er Paulus. Kristus lever ved Guds kraft, og det gør Paulus også allerede nu. Men dette liv vil først folde sig helt ud i fremtiden.

4.3.5 Kristi magtesløshed og Guds kraft på baggrund af 2. Kor. 13,1-4

Paulus er her inde ved kernen af sin argumentation for håndteringen af konflikten med korintherne. Paulus' tjeneste følger mønstret i Kristi tjeneste. Når Kristus møder korintherne, så møder han dem som den magtesløst korsfæstede og kraftfuldt opstandne. Derfor møder Paulus også korintherne som den magtesløse apostel, der er korsfæstet med Kristus for derved også at kunne leve ved Guds kraft. Da disciplene så Kristus dø på korset, så de kun hans magtesløshed. Tilskuerne til Jesus' død afkrævede ham mirakuløse handlinger, så han kunne bevise, at han var Guds søn (Mat. 27,40-42). Men de fik ikke andet at se end magtesløs død.⁷⁶ Først bagefter kunne de se, at korsfæstelsen var den ypperste manifestation af Guds kærlighed, som knuste dødens magt og sonede Guds vrede. Da Kristus blev oprejst fra de døde, opstod han derfor til et liv i Guds kraft, som han også rækker til Paulus og korintherne. Nu ser korintherne primært Paulus' magtesløshed, ligesom disciplene så Kristi magtesløshed. Paulus vil ikke udføre de mirakler, som de afkræver ham, ligesom Kristus ikke gjorde det på korset. Men korintherne skal se, at Paulus' magtesløshed netop er det redskab, som Gud bruger til at skabe liv ved Guds kraft. Med Blacks ord: *"Even though they appear to be antithetical to*

⁷³ Bieringer og Lambrecht 1994: 591

⁷⁴ Heckel 1993: 133; Vegge 2008: 346

⁷⁵ Bieringer og Lambrecht 1994: 597

⁷⁶ Garland 1999: 544

each other, weakness and power are experienced together, being for Paul two aspects of the same reality."⁷⁷

Heckel beskriver 5 klassiske positioner i tolkningshistorien af Kristi magtesløshed i 2. Kor. 13,4.⁷⁸

1. Indrømmende tolkning. Denne bygger på tilføjelsen af *εἰ* før *ἐσταυρώθη*, som dog er tekstkritisk uholdbar. Betydningen bliver da "*denn wenn er auch aus Schwachheit gekreuzigt wurde, so lebt er doch aus Gottes Kraft.*" .
2. Stedfortrædende tolkning: Jesus døde stedfortrædende for vores magtesløshed, ikke i egen magtesløshed. Det første udsagn er bibelteologisk korrekt, men det er ikke Paulus' anliggende her. Det faktum, at Kristi magtesløshed beskrives i aorist og Paulus' magtesløshed i præsens, underbygger afvisningen af denne tolkning (som blandt andet tilskrives kirkefædrene Theodoret og Efraim Assyreren⁷⁹). Kristus og Paulus oplever hver især at være magtesløse.
3. Vantroens tolkning: Chrysostomos var fortaler for, at Kristi magtesløshed ikke var reel magtesløshed, men at magtesløsheden blot er den vantroendes fejltolkning af korsdøden. Eftersom magtesløsheden benyttes som kristologisk argument for Paulus' magtesløshed, kan dette heller ikke være tilfældet.
4. Retorisk tolkning: Den kausale betydning af præpositionen *ἐκ* omtolkes, så det snarere skal udtrykkes "som magtesløs" (Bultmann). Valget af *ἐκ* skyldes da ønsket om retorisk at skabe parallel til udtrykket *ἐκ δυνάμεως θεοῦ*. Men netop valget af den samme præposition vedrørende magtesløsheden og Guds kraft, understreger modsætningsforholdet imellem dem, og kan ikke benyttes som et argument for at svække sætningens kausale betydning.
5. Frivillighedstolkningen: D. A. Black argumenterer for, at Kristi magtesløshed udspringer af hans frivillige lydighed og samhørighed med Gud Fader.⁸⁰ Det er en magtesløshed, som Kristus frivilligt har påtaget sig, for derved at være lydig over for sin fader. Men paralleliteten med Paulus vil miste sin betydning i denne forståelse. Paulus' magtesløshed var ikke primært frivillig, men påført ham af ydre faktorer (2. Kor. 10,10; 12,7). Ergo er denne tolkning også for svag.

⁷⁷ Black 2012: 106

⁷⁸ Heckel 1993: 125 ff.

⁷⁹ Heckel 1993: 128

⁸⁰ Black 2012: 105

Heckel ender derfor med en alternativ tolkning: Paulus følger ikke bare det samme mønster for magtesløshed og kraft, som Kristus fulgte. Kristus og Paulus lever ved samme kraft.⁸¹ Den opstandne Kristus lever ved Guds kraft. Paulus lever ved Guds kraft. I Kristi menneskelige magtesløshed fuldendes Guds kraft, ligesom Guds kraft fuldendes (verbet *τελέω*) i Paulus' magtesløshed, jf. 2. Kor. 12,9. De andre tolkninger svækker alle det faktum, at den præeksistente Gud reelt blev et magtesløst menneske, døde som et magtesløst menneske og blev oprejst fra døden ved Guds kraft. Denne konklusion er jeg enig i, og jeg anser derfor Heckels beskrivelse af Kristi magtesløshed for den mest dækkende. Sammenstillingen af *ἐξ ἀσθενείας* og *ἐκ δυνάμεως θεοῦ* lægger op til samme forståelse af præpositionen *ἐκ*, som derfor skal forstås kausalt.⁸² Kristus var reelt magtesløs på korset og døde ved magtesløshed, ligesom Paulus reelt er magtesløs, korsfæstet med Kristus.

4.3.6 Paulus' magtesløshed og Guds kraft på baggrund af 2. Kor. 13,1-4

Udtrykkene *ἐν ὑμῖν* i v. 3 og *εἰς ὑμᾶς* i v.4 er også parallelle og kan sammenstilles. Dermed tydeliggør Paulus, den måde, hvorpå Kristus vil være stærk iblandt korintherne (v. 3). Det sker netop, når Paulus skal leve sammen med Kristus i Guds kraft overfor korintherne. Tilføjelsen *εἰς ὑμᾶς* er central for forståelsen af, hvordan Guds kraft virker gennem Paulus. Igen sætter Paulus Guds kraft i relation til korintherne. I 4,10-12 skrev Paulus, at han altid bærer Kristi korsfæstelse i sig, for at det kan blive til liv for korintherne. Dette understregede han igen i 4,15; hans død og liv i Kristus sker, for at nåden kan nå flere – inklusiv korintherne. Her i 13,3-4 inddrages korintherne igen i relationen mellem Paulus og Kristus. Paulus skal leve i Guds kraft over for korintherne. Som nævnt under punkt 4.3.2.1, har Paulus ikke råderet over Guds kraft. Han er i sig selv magtesløs, hvilket korintherne allerede har påpeget. Paulus kan ligesom Bibelens øvrige profeter og apostle lægge røst og krop til Guds handlinger, men han selv er magtesløs, og den egentlige aktør er Gud. Ikke desto mindre ved Paulus, at Gud både vil lade sin magtesløse korsfæstelse og kraftfulde opstandelse komme til udtryk overfor korintherne gennem Paulus' magtesløshed. Ikke ved noget Paulus besidder, heller ikke kun ved en kommende, eskatologisk virkelighed; men Gud vil, gennem Paulus, vise sin kraft overfor korintherne.

Det er Paulus' inderlige ønske, at Guds kraft gennem ham skal lede korintherne til omvendelse. At de skal se Paulus ud fra det kristologiske paradigme, både som korsfæstet og opstanden med Kristus. Derved vil Paulus' magtesløshed blive den scene, hvor Gud viser sin kraft til korintherne. Under dette

⁸¹ Heckel 1993: 130

⁸² Harris 2005: 914

paradigme vil den magtesløshed, som korintherne netop anklager Paulus for, være forudsætningen for Guds kraft. Dette gælder Paulus' magtesløshed i alle dens afskygninger. Black sammenfatter Paulus' trængselsbeskrivelser under den antropologiske kategori (jf. beskrivelsen af *ἀσθενέω*, punkt 4.3.3.1).⁸³ Paulus er magtesløs som en konsekvens af, at han lever i dødens verden, fordi han lever i kødet (*ἡ σὰρξ*), fordi han ikke kan frelse sig selv, på grund af fysisk svaghed og sygdom og på grund af den torn, han har fået. Alle disse varianter af antropologisk magtesløshed bliver i Kristus scene for Guds kraft. Derved får den antropologiske magtesløshed en kristologisk dimension.⁸⁴ Det er denne dimension, som udgør Paulus' kristologiske paradigme. Paulus' antropologiske magtesløshed er ikke bare udtryk for, at han som menneske kommer til kort i forhold til livet. Den bliver omformet til Guds dyrebare redskab, som bringer den korsfæstede Kristus til korintherne (2. Kor 4,11-12). Derfor identificerer Paulus sin egen magtesløshed med Kristi magtesløshed på korset. Paulus er magtesløs i Kristus (13,3). Det er på den baggrund, Paulus i 12,10 kan sige: *"når jeg er magtesløs, er jeg stærk"*.

I relationen til korintherne bliver Paulus' selvforståelse i Gal. 2,19-20 dermed tydelig: *"jeg er korsfæstet sammen med Kristus. Jeg selv lever ikke længere, men Kristus lever i mig"* (*Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆν δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός*).

4.3.7 Perspektiveringer af forholdet mellem Kristus og Paulus

For at sætte forholdet mellem Kristus og Paulus ind i en større sammenhæng, vil jeg præsentere to teologers begrebsverdener, som jeg anser for træffende og klargørende: Michael J. Gormans betegnelser *the Cruciform God* og *Cruciformity* samt Martin Luthers betegnelser *korsteologi* og *korsteologen*. Gormans og Luthers betegnelser giver en god, bibelteologisk ramme, som sætter denne afhandlings eksegese ind i et større helhedsbillede.

4.3.7.1 *Cruciformity, ifølge Michael J. Gorman*⁸⁵

Når Gorman omtaler forholdet mellem magtesløshed og Guds kraft, benytter han det konstruerede ord *cruciformity*, som tilnærmelsesvis kan oversættes *korsformitet* eller *korsfæstelses-konformitet*. Pointen i dette ord er, at magtesløsheden i Kristus ikke bare har samme lidelsesfyldte form som korset, korsformet, men at den udtrykker en konformitet med korsfæstelsen, *cruciformity*.

⁸³ Black 2012: 151 f.

⁸⁴ Black 2012: 154

⁸⁵ Gorman 2001; Gorman 2009

Magtesløsheden i Kristus, og dermed også det magtesløse kristne menneske, er konformt – formet og modelleret i lighed med – den korsfæstede Kristus.⁸⁶ Gorman skriver således, at "*this conformity is a dynamic correspondance in daily life to the strange story of Christ crucified as the primary way of experiencing the love and grace of God.*"⁸⁷

Da Kristus er "*Guds herligheds glans og hans væsens udtrykte billede*" (Hebr. 1,3) er denne *cruciform* ikke blot en beskrivelse af Kristi person. Det er et grundlæggende kendetegn ved den treenige Gud Fader, Søn og Helligåndes væsen. Gud er *cruciform*.⁸⁸ I sin redegørelse for dette, henviser Gorman til Fil. 2,5-11 som Paulus' teologiske "*masterstory of the cross*"⁸⁹. I denne hymniske passage beskriver Paulus ikke bare Kristi, men den treenige Guds selvudtømmende, *kenotiske* væsen. Tre pointer i Gormans eksegese af Fil. 2,5-11 er vigtige i forståelsen af *the cruciform God*:⁹⁰

1. *Participiet ὑπάρχων i 2,6 er et præsens, aktivt participium.*

Kristus har vedvarende Guds skikkelse – både når han er højt ophøjet, og når han er død på korset. Hvis dette ophørte, da Kristus blev menneske, skulle participiet have været et perfektivt participium. Participiet ὑπάρχων har to grammatiske betydningsniveauer i sætningen: det skal forstås både koncessivt ("selvom han har Guds skikkelse") og kausalt ("fordi han har Guds skikkelse"). Denne forståelse understøtter han med følgende formel:

2. "*Selvom [status] ikke [selviskhed] men [selvudtømmelse]*"⁹¹

Denne skematiske opstilling af Kristi *kenosis* afspejler et særligt handlemønster for Kristus og de kristnes tjeneste, som findes rundt om i Paulus' breve (særligt 2. Kor. 8,9, Rom. 15,1-3, 1. Thess. 2,6-8 og 1. Kor. 9,1-23)⁹². Dette handlemønster præsenteres ikke som et frivilligt tilvalg hos Kristus eller apostlen. Det beskrives derimod som den sande udfoldelse af deres identitet. Kristi – og dermed også Paulus' – identitet er *kenotisk* selvudtømmende i sit inderste væsen. Dette understøtter 1. om, at participiet ὑπάρχων ikke blot forstås

⁸⁶ Gorman 2001: 4

⁸⁷ Gorman 2001: 5

⁸⁸ Jf. titlen «Inhabiting the Cruciform God», Gorman 2009

⁸⁹ Gorman 2001: 88

⁹⁰ Gorman 2009: 11 ff; Gorman 2001: 88 ff.

⁹¹ Gorman 2009: 16

⁹² Gorman 2009: 22

koncessivt, men også kausalt. Kristus udtømte sig selv, *fordi* han har Guds skikkelse.⁹³ Kristus udtømte sig selv og blev lydig indtil døden på et kors, fordi Gud er *cruciform*.

3. Derfor (*διὸ*) har Gud højt ophøjet ham

Ifølge Gorman sker Guds ophøjelse af Jesus ikke som en slags belønning eller promovning af Jesu eksempel. Derimod er det Guds offentlige anerkendelse af, at Jesu selvudtømmelse er en synliggørelse af den sande *cruciform* guddommelighed, som han hele tiden har⁹⁴. Det er denne synliggørelse, som fører til, at alle skal bekende Jesus som Herre til Guds ære. Gud ophøjer den selvudtømmende Jesus som udtryk for sit eget sande væsen.

Et af de fire grundlæggende kendetegn på Kristus som *the cruciform God* bliver da *cruciform power*.⁹⁵ Kristi kraft er kendetegnet ved at være paradoksal. Den er dårskab frem for verdens visdom, fattig frem for rig, korsfæstet for at give liv.⁹⁶ Kristi kraft karakteriseres ved udveksling. Han tømte sig selv for at fylde os. Han blev fattig, for at vi skulle blive rige. Han blev til synd, for at vi skulle blive frie. Hans død giver os liv.

Fordi Gud er *the cruciform God*, kendetegnes det kristne menneske ved *cruciformity*, ifølge Gorman. Den kristne er "*i Kristus*" (Rom. 1,8) og er ét med Kristus. Derfor får den kristne del i Kristi – og dermed den treenige Guds – kendetegn og væsen og bliver konformt med Kristus. *Cruciformity* er at

⁹³ Gorman 2009: 25

⁹⁴ Gorman 2009: 30

⁹⁵ De tre andre kendetegn er hhv. *cruciform faith*, *love* og *hope*. *Cruciform faith*: Den tro, som blev lydig indtil døden. Kristus er karakteriseret ved troslydighed. *Cruciform love*: Kristi kærlighed er karakteriseret ved at være selvudtømmende og selvhengivende for andre. *Cruciform hope*: Korsfæstelsen er opstandelsens præludium. Kristi død førte til ophøjelse og konstituerer derved de tre andre kendetegn. Uden opstandelsen ville Kristus blot være et offer; død uden troslydighed, uden selvudtømmelse og uden kraft. Men gennem ophøjelsen ser vi, at korsfæstelsen netop var udtryk for troslydighed, selvudtømmende kærlighed og paradoksal, livgivende død.

Gorman 2001: 93

⁹⁶ Gorman 2001: 86

være konform med Gud i Kristus, at være i Kristus.⁹⁷ Derfor er Guds *cruciform* kendetegn ikke blot kendetegn, som de kristne skal tilegne sig eller forudgående betingelser for frelsen. *Cruciformity* er selve frelsens og det kristne livs væsen.⁹⁸ At blive og være kristen er *cruciformity*, konformitet med Kristi korsfæstelse. Gorman opsummerer pointen således:

*"For Paul, to be in Christ is to be a living exegesis of this narrative of Christ, a new performance of the original drama of exaltation following humiliation, of humiliation as the voluntary renunciation of rights and selfish gain in order to serve and obey."*⁹⁹

Derfor gør Kristi grundlæggende kendetegn (*cruciform* tro, kærlighed, kraft og håb) sig også gældende i apostlens liv. I sin behandling af disse kendetegn, opsummerer Gorman bl.a. 5 grundlæggende og konkrete måder, hvorpå Paulus forstod sin tjeneste som magtesløshed (*cruciform* kraft)¹⁰⁰:

- Svag personlig fremtoning og retorik (2. Kor. 10,9-10; 1. Kor. 1,17; 2,5 m.fl.)
- Konstante lidelser og smerter af forskellig art (1. Kor 4,8-13; 2. Kor. 1,3-11; 11,23-33 m.fl.)
- "Tornen i kødet" (2. Kor. 12,7-10)
- Afkald fra økonomisk understøttelse (2. Kor 11,7-12; 12,13; 1. Thess. 2,9 m.fl.)
- Ydmyghed og mildhed (2. Kor. 10,1.17; 1. Kor 3,5-9 m.fl.)

Disse personlige kendetegn bliver da ikke blot Paulus' personlighedstræk, men konkretiseringer af Paulus' *cruciformity*. De bliver synlige udtryk for Guds paradoksale kraft i den magtesløse apostels liv.

4.3.7.2 Korsteologi, ifølge Martin Luther¹⁰¹

Den anden begrebsverden er Martin Luthers *korsteologi*. I forbindelse med *generalkapitlet* i Heidelberg anno 1518 skrev Luther 28 kortfattede teser, som præsenterede centrale dele i hans teologi. I tesaerne 20-21 præsenterer Luther begreberne *korsteologen* og *herlighedsteologen*. Med

⁹⁷ Gorman knytter her til ved østkirkens lære om theosis. Frelsen betyder at få del i Guds væsen (særligt ud fra sætningen i 2. Pet. 1,4 om at "få del i guddommelig natur"). Retfærdiggørelsen og helliggørelsen er da begge udtryk for denne theosis, guddommeliggørelse af den kristne. Jf. Gorman 2009: 4

⁹⁸ Gorman 2009: 40 ff.

⁹⁹ Gorman 2001: 92

¹⁰⁰ Gorman 2001: 281–293

¹⁰¹ Luther 1980

udgangspunkt i 1. Kor. 1 skriver Luther, at verden ikke kan erkende Gud gennem sin egen visdom. Guds væsen er nemlig både synligt og usynligt. "*Guds udadvendte og synlige væsen står i modsætning til hans usynlige væsen og består i hans menneskelighed, svaghed og dårskab*" (tese 20)¹⁰². Dette betyder, at Gud både er menneskelig og guddommelig, svag og stærk, dårskab og visdom – vi mennesker kan bare ikke se Guds guddommelighed, styrke og visdom. Denne side af Guds væsen er usynlig for mennesker. Det, vi kan erkende, er Gud, som han ser ud i den korsfæstede Kristus. Den korsfæstede Kristus er den *dårskab*, som fører til sand teologi, gudserkendelse og frelse. Dette er *korsteologi*.

Derfor gavner det ikke et menneske, hvis han kun vil "*erkende Gud i hans herlighed og majestæt, hvis han ikke tillige erkender ham i korsets ydmygelse og skændsel*" (tese 20). Dette menneske bliver en *herlighedsteolog*, som kun ønsker Guds herlighed og gode gerninger og afskyr korset og lidelserne. *Korsteologen*, derimod, ved, "*at det alene er i lidelser og kors, at Gud findes*." (tese 21)¹⁰³. Derfor ved *korsteologen* også, at gode gerninger kun er til gavns, hvis ulykker og lidelser først har gjort mennesket magtesløst. Først da bliver det tydeligt, at de gode gerninger ikke er *korsteologens* egne gerninger, men Guds.

4.3.7.3 Sammenfatning

Jeg har valgt at præsentere både Gormans og Luthers begreber, da jeg anser begge for at have frugtbare perspektiveringer af forholdet mellem magtesløshed og Guds kraft. Samtidig udgør Gormans og Luthers begreber gode korrektiver til hinanden, som balancerer det samlede billede af dette forhold.

1. Jeg ser det som en styrke i Gormans definition af *the cruciform God*, at han understreger Kristi korsfæstelse som en synliggørelse af Guds sande væsen. Jesus bærer vedvarende Guds skikkelse, og denne skikkelse er selvudtømmende¹⁰⁴. Samtidig er Luthers afgrænsning vigtig i

¹⁰² Luther 1980: 1:85

¹⁰³ Luther 1980: 1:85

¹⁰⁴ Det samme gør sig gældende i den messianske tjenersang i Es. 52,13-53,12, som Paulus alluderer til i Fil. 2 (jf. Gorman 2001: 316.) Tjenersangen slutter med, at Gud ophøjer sin tjener, fordi han "udtømte (תִּעֲרָה) sit liv til døden" (53,12). Herrens tjener ophøjes altså på samme måde som Jesus, fordi han udtømte sig selv. I tjenersangen får vi imidlertid den mellemregning med, som ikke eksplicit nævnes i filipperbrevshymnen: Herrens tjener ophøjes, fordi "han bringer retfærdighed til de mange, og han bærer på deres synder" (Es.

forhold til denne forståelse. Kristi selvudtømmende korsfæstelse er Guds sande, synlige, uadvendte væsen – så langt, som vi kan erkende ham. Guds usynlige, indadvendte herlighed og magt er en lige så virkelig og essentiel del af Guds væsen. Denne del har vi bare ikke adgang til. Gorman skaber også rum for Guds almægtige, genskabende og ikke-erkendbare væsen¹⁰⁵. Luthers klare distinktion imellem Guds synlige og usynlige væsen bringer dog klarhed til Gormans definition af *the cruciform God*.

2. Luther skelner pædagogisk og klart imellem Gud som den synlige, korsfæstede Kristus og den usynlige, herlige Gud. Skellet bliver dog så markant, at forståelsen af hele treenighedens *cruciform* væsen fortøner sig. Ifølge Luther står Guds synlige væsen i modsætning til hans usynlige væsen. Ifølge Gorman er Guds synlige væsen netop synliggørelsen af Guds usynlige væsen. Dette misforhold kan godt forklares ved, at Gorman underbetoner Guds usynlige væsen og derfor ikke ser modsætningen. Jf. 1. mener jeg dog, at begge pointer skal betones: Gud er *the cruciform God*, og derfor synliggør Kristus Guds usynlige væsen. Men Kristus synliggør ikke *hele* Guds usynlige væsen. Den herlige Gud er stadig usynlig. Gormans og Luthers to sider af samme sag kommer smukt til udtryk i Esajas 57,15, hvor profeten gengiver Guds kortfattede selvportræt:

"For dette siger den højt ophøjede, som troner for evigt, og hvis navn er Hellig: Jeg bor i det høje og hellige og hos den, der er knust, hvis ånd er nødbøjet, for at oplive den nedbøjede ånd og oplive det knuste hjerte." (Es. 57,15)

3. *Pro nobis* bliver forholdet det samme i begge tilfælde. *Korsteologen* bliver konform med korsfæstelsen og stiller sig tilfreds med lidelser og ulykker, fordi hans kendetegn med Gormans ord er *cruciformity*. Hverken Gorman eller Luther tillægger magtesløsheden nogen værdi i sig selv. Men fordi vi ser Kristus som magtesløst korsfæstet, bliver den kristnes magtesløshed det synlige udtryk for, at mennesket er i Kristus.¹⁰⁶

53,11). Ved sin selvudtømmelse bragte Herrens tjener retfærdighed og bar de manges synder. Han ophøjes ikke som belønning eller som eksempel, men fordi hans selvudtømmelse er udtryk for Guds retfærdige og tilgivende væsen (jf. 2. Krøn. 12,6; Es. 45,21; Hos. 14,3; Mika 7,18). Dette bekræfter Gormans forståelse af ophøjelsen i Fil. 2,9 som udtryk for, at Jesu selvudtømmelse synliggør Guds sande væsen.

¹⁰⁵ Gorman 2001: 5, 15, 65

¹⁰⁶ Luther 1980: 1:85; Gorman 2001: 292

4.4 Opsummering af 2. Kor 13,1-4

Paulus forsøger at vende korinthernes kriterier for Guds kraft på hovedet. Pseudoapostlenes krav på ydre, manifesterede undergerninger er falske. Sand gudskraft beror på Kristi korsfæstede magtesløshed. Paulus' trusler i korrespondancen og hans accept af menighedens afprøvning har også denne omvendelse som formål. Vers 3b-4 udgør Paulus' kristologisk funderede argument for hans paradigme for magtesløshed og Guds kraft. I tesaerne skriver han, at Kristus blev korsfæstet ved magtesløshed, og at Paulus derfor er magtesløs i ham. Antiteserne tilføjer, at ligesom Kristus nu lever ved Guds kraft, skal Paulus også gøre det. Dermed siger Paulus, at forudsætningerne for Guds kraft er korsfæstelse og magtesløshed. Dette gælder både her og nu og i et eskatologisk perspektiv.

Da Kristus døde på korset, var han reelt magtesløs, jf. Heckels tolkning i punkt 4.3.5. Kristi magtesløse død blev på paradoksal vis den scene, hvorpå Gud udfoldede sin kraft. Her åbenbarede Gud sit væsen som *the cruciform God*. Derfor får apostlens magtesløshed i frelse, liv, tjeneste, sygdom og torn en kristologisk dimension. Paulus' paradigme består i, at al denne magtesløshed bliver omformet til Guds redskab for opstandelseskraft. Igennem Paulus' magtesløshed kommer den korsfæstede Kristus til korintherne med Guds kraft. *Cruciformity* bliver da apostlens kendetegn ud fra Gormans begrebsverden. Luther benytter ordet *korsteologi* til at beskrive den samme virkelighed. Med de forskellige vægtlægnings, som Luther og Gorman anvender, udgør de samlet en rammende beskrivelse af Paulus' kristologiske paradigme, som han fremsætter det i 13,3b-4.

4.5 Eksegese af 2. Kor. 13,5-10

Paulus indleder nu et nyt underafsnit, som bygger på de nye kriterier, han har skitseret i v. 1-4. Kristi magtesløshed på korset er udgangspunktet for Kristi – og Paulus' – magtudfoldelse. Vers 5-10 bliver således en applicering af Paulus' kristologi ind i den konkrete situation, hvor han udfordrer korintherne til at handle ud fra hans kristologiske paradigme og kriterier.

4.5.1 2. Kor. 13,5

Ἐαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν; εἰ μή τι ἀδόκιμοί ἐστε.”

(”Test jer selv, om I er i troen, prøv jer selv. Eller ved I ikke selv, at Jesus Kristus er i jer selv? Hvis ikke, består I ikke prøven.”)

Paulus vender nu tilbage til spørgsmålet omkring prøvelsen af ham som apostel. I de foregående vers har han kort skitseret, at han består prøven ved identifikation med Kristi magtesløshed og kraft. Nu vender han prøvelsen mod korintherne selv, og derfor sætter han Ἐαυτοὺς emphatisk ved sætningens

begyndelse. Derved tydeliggør han, at nu handler det om dem. Paulus beder dem ikke afprøve, om Kristus taler igennem dem selv eller pseudoapostlene. Han beder dem afprøve, om de overhovedet lever i tro på Kristus. Paulus bruger her *πειράζω* og *δοκιμάζω* som synonyme¹⁰⁷. Korintherne skal altså gå ind i den kvalitative afprøvning af deres relation til Kristus, som *δοκιμάζω* semantisk set lægger op til. Spørgsmålet er ikke uden ironi, for Paulus har allerede i 1,24 erklæret, at de allerede står i troen (*"τῇ γὰρ πίστει ἐστήκατε"*¹⁰⁸).¹⁰⁹ Alligevel får korintherne opfordringen til selvprøvelse. Måske fordi de ved deres angreb stiller sig selv på skrøbelig grund ift. troen. Måske fordi det vil vise sig, at enkeltpersoner i menigheden ikke står i troen sammen med de andre (f.eks. den lille gruppe i menigheden, der stod i skærpet konflikt til Paulus, jf. punkt 3.3.2).¹¹⁰ Derudover kan det også være fordi Paulus ønsker at få menigheden til selv at erkende det, han allerede ved; nemlig at de står i troen på Kristus, og derfor vil genkende, at Paulus også gør det (jf. 13,6). Jeg anser alle tre muligheder for gangbare begrundelser for Paulus' ordvalg, og de udelukker ikke hinanden.

Spørgsmålet om, hvorvidt korintherne ved, at Kristus er i dem, rummer både truende alvor og dyb ironi. Truende alvor, fordi det vil være den værst tænkelige konklusion ud fra krisen i Korinth, hvis det ikke er tilfældet. Hvis korintherne (eller enkeltpersoner i menigheden) ikke erfarer Kristi magtesløshed, kan det være et udtryk for, at de slet ikke har Kristi nærvær og dermed ikke står i troen på Kristus.¹¹¹ Selve spørgsmålet har ikke direkte truende karakter som i 13,2. Men når Paulus åbner muligheden for, at de lever uden Kristus, åbner han også muligheden for en truende virkelighed, hvor de går Guds dom i møde. Den dybe ironi kommer af, at korintherne i så fald ville dumpe en endnu mere grundlæggende prøve end den, som de udsætter Paulus for. Paulus afprøves på, hvorvidt Kristus taler igennem ham – korintherne skal afprøves på, hvorvidt Kristus overhovedet er i dem.

¹⁰⁷ Vegge 2008: 348

¹⁰⁸ Den præcise betydning af ordet «tro» diskuteres i forskningen. Jeg vælger at forbigå denne diskussion, da den ikke er direkte relevant for afhandlingens problemstilling. Se Thrall 2004: 888; Matera 2003: 308;

Witherington, III 1995: 472

¹⁰⁹ Matera 2003: 308

¹¹⁰ Vegge 2008: 350

¹¹¹ Legarth 2004: 374

Desuden er spørgsmålet også ironisk på den måde, at begge svarmuligheder giver korintherne forklaringsproblemer. Svarer de nej, har de dømt sig selv, hvilket de næppe ville gøre med den selvophøjende holdning, de har mødt Paulus med.¹¹² Svarer de ja, tvinges de til at genoverveje, hvilken betydning Kristi magtesløse korsfæstelse har i deres identifikation med Kristus.

Paulus' afprøvelse af korintherne er en gentagelse af hans ærinde med *tårebrevet* i kapitel 2.¹¹³ Paulus skriver, at han skrev *tårebrevet* "for at se, om I kunne stå jeres prøve, om I var lydige i alt" ("ἵνα γινῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε.", 2. Kor. 2,9). Derved får vi også en præcisering af, hvad de skal kigge efter, når de prøver sig selv. Deres lydighed imod Kristus afspejler deres tro, og derfor er lydigheden det pejlemærke, de skal kigge efter.¹¹⁴ Samtidig har Paulus også, i de foregående vers, vendt korinthernes kriterier på hovedet. Hvor de søger efter spektakulær tale og undergerninger hos apostlen, siger Paulus, at de i stedet skulle lede efter identifikation med Kristi magtesløshed på korset. I deres selvprøvelse skal dette derfor også være deres pejlemærke. Lydigheden imod Kristi magtesløshed, mildhed og selvudtømmelse skal være deres nye målestok. Kristus var lydig til døden på korset (Fil. 2,8), og denne lydighed skal også præge korintherne. Ved *tårebrevet* i kapitel 2 bestod korintherne tilsyneladende afprøvningen. Nu får de en anledning til selv at foretage denne prøve. Målestokken er, med Gormans ord, *cruciformity*.

Udtrykket *ἐν ὑμῖν* kan både oversættes med "i jer" og "blandt jer".¹¹⁵ Altså både i en individuel forståelse, at Kristus er i de enkelte medlemmer i menigheden, og i en kollektiv forståelse, at Kristus er blandt dem i menigheden. Første forståelse vil lægge op til en individuel selvransagelse, mens anden forståelse lægger op til en kollektiv selvransagelse. Begge forståelser er relevante for problemstillingen, og derfor lige gyldige i min optik.

Versets afslutning drager konklusionen af menighedens afprøvelse, hvis resultatet skulle vise sig at være negativt. Viser korinthernes selvprøvelse, at Kristus ikke er i dem, består de ikke prøven. Paulus forudsætter dog, at dette ikke vil være tilfældet. Dels på baggrund af Paulus' førnævnte konstatering i 1,24 om, at korintherne står i troen. Dels på grund af sætningens sproglige konstruktion. Verbet

¹¹² Harris 2005: 921

¹¹³ Garland 1999: 547

¹¹⁴ Thrall 2004: 891

¹¹⁵ Danker 2000: 327; Harris 2005: 921

ἐπιγινώσκω forudsætter en efterfølgende bekræftelse, mens εἰ μήτι i næste sætning indleder en hypotetisk modifikation, der må forventes at blive afkræftet.

Tilbage står altså konklusionen, at Paulus vender korinthernes våben mod dem selv. Han beder dem underkaste sig selv den afprøvning, som de har rettet mod Paulus. Han forventer, at de vil bestå prøven. Men Paulus ønsker, at de skal indse, at deres angreb står i modsætning til deres tro og fællesskab med Kristus og kan få truende konsekvenser. Troen på Kristus er en tro på den korsfæstede Kristus som Guds udtrykte billede (jf. punkt 4.3.7.1). Magtesløsheden i Kristus skal derfor være målestokken i korinthernes selvprøvelse.

4.5.2 2. Kor. 13,6

”ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμέν ἀδόκιμοι.”

(”Jeg håber, at I vil forstå, at vi består prøven.”)

Vers 6 ligger i tæt forlængelse af vers 5. Hvis korintherne vælger at prøve sig selv, accepterer de til en vis grad Paulus’ myndighed og handler på hans ord.¹¹⁶ Hvis de består selvprøvelsen, vil de også erkende, at Paulus ligeledes består prøven. Pluralisform læser jeg igen som en *”pluralis auctoris”*, forfatterens brug af pluralis om sig selv. Paulus grundlagde menigheden, og de kom til tro gennem hans ord og apostolat. Hvis korintherne står i troen, skyldes det altså ægtheden af Paulus’ apostolat, og derved vil de se, at han består prøven.¹¹⁷ Paulus viser i de følgende vers, at det ikke i sig selv er vigtigt for ham, at de anerkender hans apostolat. Men hvis de ikke anerkender hans apostolat, er det udtryk for, at de ikke tror på den Kristus, han har forkyndt for dem. I så fald vil de stadig bedømme ham med pseudoapostlenes falske kriterier som målestok, og de vil ikke have del i den magtesløshed, som er Kristi kendetegn. Derfor håber han, at de vil forstå, at han består prøven. Fordi det vil betyde, at de også består prøven og er i troen.

4.5.3 2. Kor. 13,7

”εὐχόμεθα δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ’ ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν.”

(”Vi beder til Gud om, at I ikke gør noget ondt, ikke for at vi skal synes at bestå prøven, men for at I skal gøre det gode. Så kan vi godt se ud, som om vi ikke består prøven.”)

¹¹⁶ Thrall 2004: 893

¹¹⁷ Matera 2003: 308; Legarth 2004: 375; Vegge 2008: 350

Hvis korintherne består prøven, vil de ikke gøre noget ondt men gøre det gode. Paulus formulerer dette som en bøn til Gud i erkendelse af, at dette kun vil ske, hvis Gud skaber det. Igen vil Paulus understrege, at denne bøn ikke udspringer fra et ønske om, at han skal fremstå vellykket i korinthernes øjne. Paulus er ikke i tvivl om, at han selv består prøven over for Gud. Brugen af *φαίνω* viser, at dette som bekendt ikke var lige så tydeligt for korintherne. Ud fra de foregående kapitler og vers ved vi, at dette skyldtes, at de anvendte forkerte kriterier til at bedømme Paulus. Igen har vi en sætning, som illustrerer den knivsæg, Paulus går på i sin håndtering af konflikten med menigheden. Ligesom i vers 3 og 4 kommer Paulus med et udsagn (at de ikke skal gøre noget ondt), som han efterfølgende præciserer hurtigst muligt for at undgå misforståelser. Det må ikke se ud som om, Paulus vil prøve at vinde anseelse, ved at korintherne retter ind efter hans formaning. Målet for Paulus' bøn er, at korintherne ikke skal gøre ondt¹¹⁸, fordi det vil være udtryk for, at de ikke består deres prøve og ikke er i troen på Kristus. For igen at understrege dette, gentager Paulus sit ærinde i 7b ("*ἀλλ' ἵνα... ὥμεν*"). Paulus' beder for, at korintherne skal gøre det gode som udtryk for, at de består prøven. Hvis bare dette lykkes, må det for så vidt gerne se ud, som om Paulus ikke består prøven. Paulus præciserer ikke, hvad det vil sige at gøre det gode. Ud fra 13,5 vil det oplagt betyde, at de består prøven, at de er lydige mod Kristus og hans magtesløshed. Dette vil også inkludere anerkendelse af Paulus' apostolat, jf. vers 5-6.¹¹⁹ Sætningen i 7b er skrevet i konjunktiv. Det første verbum, *ποιῆτε*, er styret af konjunctionen *ἵνα*, og skal derfor bare læses som en del af den finalsætning, *ἵνα* indleder. *ὥμεν*, derimod, læser jeg som en uafhængig konjunktiv, der ikke styres af *ἵνα*-sætningen. Dette skyldes at *δέ ὡς* bryder med den foregående sætning. Jeg læser derfor *ὥμεν* som en dubitativ konjunktiv, der bedst forstås ud fra en optativ forståelse (på dansk: "Så kan vi godt se ud, som om...").¹²⁰

¹¹⁸ Jeg læser *ὁμᾶς* som subjektet til infinitiven. Alternativt kunne det læses som objekt i sætningen, men dette er mindre oplagt, da *κακὸν ποιεῖν* generelt ikke tager objekt. Derudover vil *ὁμᾶς* som subjekt skabe parallellen til *καλὸν ποιῆτε* senere i sætningen, hvilket virker oplagt. Se Barrett 1973: 339; Harris 2005: 924; Thrall 2004: 894

¹¹⁹ Vegge 2008: 351; Harris 2005: 924

¹²⁰ I Koine græsk blev den optative modus sjældent brugt, og dens betydning blev ofte udtrykt med en konjunktiv i stedet. Jf. Wallace 1996: 462

Når Paulus afslutter sætningen med at åbne for, at han kan synes ikke at bestå prøven, sker det med et glimt af ironi. Han leger med de kriterier, han har i spil. Hvis korintherne omvender sig og gør det gode, vil Paulus derved bestå prøven ud fra hans kriterier. I så fald anerkender de Paulus' apostolat og omvender sig, og dette er Paulus' ærinde. Korintherne vil således blive opbygget i Kristus igennem Paulus, hvilket er Paulus' mandat som apostel. Ud fra de *korsteologiske* kriterier han selv vil måles på. Med magtesløsheden i Kristus som kendetegn vil Paulus bestå prøven. Hvis Paulus derimod måles på pseudoapostlenes *herlighedsteologiske* kriterier, vil han se ud til ikke at bestå prøven, selvom korintherne omvender sig, gør det gode og derved anerkender hans apostolat. Han vil derved undgå den skånselsløse straf af korintherne, som ellers skulle være beviset på hans apostolat ud fra disse kriterier. Så ved at åbne for muligheden for, at han selv kan stå som en fiasko, hvis bare korintherne består prøven, understreger Paulus vigtigheden af, at korintherne tager Paulus' kriterier ind over deres egne liv og bedømmelse af ham. Paulus ved, at han består prøven i forhold til Gud, og at det derfor ikke er vigtigt, om han består prøven ud fra pseudoapostlenes kriterier. Udfaldet at korinthernes afprøvelse af Paulus vil derfor ikke vise om Paulus reelt består prøven, men afsløre hvorvidt korintherne har forstået og accepteret Paulus' forsøg på at vende deres kriterier på hovedet.

Dette betyder, at Paulus fortsat vil have tabt ansigt i offentligheden, hvis korintherne skifter kriterier og omvender sig. Paulus er allerede i miskredit i Korinth. Der er derfor ikke noget, der peger på, at Paulus forsøger at opgive sin værdighed for at vinde legitimitet (altså en slags bytte med værdier). Paulus kan ikke opgive sin værdighed for at vinde legitimitet i denne situation, da han i forvejen ikke har værdigheden. Paulus forsøger derimod at vise, at det, som skaffer værdighed i verden, er vendt på hovedet i Kristus. I Kristus er magtesløsheden stærk. Kristi styrke udmøntede sig i selvudtømmelse. Hvis korintherne indser dette, vil Paulus både have legitimitet og værdighed hos dem. Indser de det ikke, vil han ikke have nogen af delene.

4.5.4 2. Kor. 13,8

”οὐ γὰρ δυνάμεθα τι κατὰ τῆς ἀληθείας ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας.”

(”For vi kan intet gøre imod sandheden, men kun for sandheden.”)

Med en ordsprogs lignende sætning opsummerer Paulus sine beføjelser som apostel. Han har kun mandat til at arbejde for sandheden, ikke imod sandheden. Igen kan pluralisformen af verbet kun gælde Paulus og eventuelt hans medarbejdere, da korintherne jo netop var i færd med at arbejde imod sandheden. Paulus' brug af ἡ ἀληθεία er semantisk set lidt uklar i denne sammenhæng. Når Paulus benytter dette ord i bestemt form, henviser det typisk til selve evangeliet om Kristus (Gal. 5,7;

1. Tim. 2,4).¹²¹ Sandheden i bestemt form er lig evangeliet. Denne forståelse vil også give mening her; men i så fald skal korinthernes og Paulus' handlinger kunne inddrages i forståelsen af evangeliet. Sandheden, ἡ ἀληθεία, vil da ikke blot være selve budskabet om Kristus, men også den virkning, som han gør i Paulus' og korinthernes liv. Sandheden vil være, at korintherne lever i overensstemmelse med evangeliet.

Οὐ γὰρ indikerer, at det er en kausalsætning, som begrunder det forudgående udsagn i vers 7. Vers 8 og 9 starter ligeledes med γὰρ, så det er tydeligt, at Paulus fortsætter sin tankerække og argumentation i disse vers. Betydningen af vers 8 vil da være, at Paulus nødvendigvis vil fejle i forhold til pseudoapostlenes kriterier, hvis korintherne omvender sig, fordi han ikke kan modarbejde den omvendelse, som er nødvendig.¹²² Hvis derimod korintherne ikke omvender sig, er han nødt til at komme med straffen i Guds kraft. Han skal i så fald straffe de ubodfærdige, fordi det ville være usandt ikke at gøre det.

4.5.5 2. Kor. 13,9

ἡχαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ᾗτε τοῦτο καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν.”

(”For vi glæder os, når vi er magtesløse og I er stærke. Og dette beder vi for, jeres genoprettelse.”)

Paulus fortsætter sin tankerække fra 13,7 med endnu et kausalt γὰρ. Han rækker nu tilbage til termene i vers 3-4 om styrke og magtesløshed. I vers 3-4 forsøgte Paulus at vende korinthernes kriterier for styrke og magtesløshed på hovedet, for at få dem til at forstå, at Paulus i Kristus skal være magtesløs, for at han kan leve og virke i Guds kraft. Her i vers 9 tydeliggør Paulus, hvilken konkret konsekvens disse kriterier får i hans relation til korintherne; han glæder sig, når han selv er magtesløs og korintherne kan være stærke.

Artiklen ὅταν styrer konjunktiverne ἀσθενῶμεν og ᾗτε og indleder en indefinit temporal ledsætning, der fungerer som objekt for hoved verbet χαίρομεν (vi glæder os). Den indefinitte temporale form indikerer, at han rigtignok glæder sig, når hans magtesløshed og deres styrke gør sig gældende, men

¹²¹ Thiselton 1992: 884 ff. Thrall 2004: 896

¹²² Harris 2005: 925

at dette stadig er en hypotetisk mulighed.¹²³ Det ligger i en ubestemt tid, og er altså ikke udtryk for den nuværende situation. Derfor fortsætter Paulus også med at skrive, at han beder for at dette skal ske; at de genoprettes.

Betydningen af ἀσθενῶμεν og δυνατοὶ ἦτε skal som nævnt referere tilbage til vers 3-4. Betydningen af de to ord er dog lidt tvetydig i dette tilfælde. Den nærmeste kontekst i vers 7 lægger op til, at Paulus i vers 9 glæder sig over, at han kan se ud til ikke at bestå prøven, hvis bare korintherne gør det gode.¹²⁴ I så fald vil Paulus' magtesløshed her begrænse sig til ikke at bestå prøven, mens korintherne vil være stærke, fordi de omvender sig og gør det gode. Problemet med denne tolkning er, at den ikke giver plads til Paulus' omvendte kriterier, som de er blevet præsenterede. Hvis Paulus' magtesløshed her begrænser sig til ikke at stå prøven, vil hans magtesløshed få en slags stedfortrædende karakter; Paulus vil da være magtesløs, for at korintherne kan være stærke. Imidlertid har Paulus igen og igen understreget, at sand styrke er magtesløshed i Kristus. Da dette er Paulus' paradigme for forholdet mellem magtesløshed og styrke i 2. Korintherbrev, skal det også gælde her. I så fald glæder Paulus sig, når han er magtesløst stærk i Kristus og korintherne er magtesløst stærke i Kristus. Ἀσθενέω er forudsætningen for δυνάτεω (jf. punkt 4.3.3.1). Sand styrke for Paulus og korintherne er sand magtesløshed i Kristus.

Henvisningen tilbage til vers 3-4 samt tematikkens generelle betydning i hele korintherkorrespondancen angiver for mig at se, at Paulus bevæger sig inden for et større semantisk felt, end det vers 7 lægger op til.¹²⁵ Både den antropologiske og kristologiske betydning af ἀσθενέω (jf. Blacks undertematikker i punkt. 4.3.3.1) vil give mening i vers 9. I den umiddelbare kontekst vil ἀσθενέω stadig henvise til, at Paulus gerne vil fejle ud fra pseudoapostlenes kriterier, hvis det betyder, at korintherne omvender sig. Men de antropologiske og kristologiske betydningsfelter klinger med fra resten af korrespondancen. Paulus glæder sig generelt over at være magtesløs, når det betyder, at Guds kraft virker igennem ham, jf. 2. Kor. 4,7-12 og 12,9-10. Det vil han også gøre i denne konkrete situation. I så fald vil Guds kraft i hans magtesløshed lede til, at korintherne indser det samme som Paulus; at de kun er stærke, når de bliver magtesløse scener for Guds kraft. Paulus vil glæde sig, når korintherne er stærke i magtesløs, *korsteologisk cruciformity*. For når de er magtesløse, er de stærke ligesom Paulus (2. Kor. 12,10).

¹²³ Wallace 1996: 479

¹²⁴ Harris 2005: 926; Witherington, III 1995: 472; Legarth 2004: 377

¹²⁵ Thrall 2004: 897; Barrett 1973: 340; Matera 2003: 309

Paulus beder for menighedens *κατάρτισις*. Dette ord er et hapax legomenon i det nye testamente, som enten kan oversættes med modning eller genoprettelse¹²⁶. Begge oversættelser vil kunne anvendes i den konkrete kontekst. Ordet modning vil kunne angive, at korintherne gør op med de ubodfærdige syndere (12,21) og afviser pseudoapostlene, og at dette i så fald vil være et synligt udtryk for korinthernes styrke.¹²⁷ Eftersom Paulus' brev bevidner, at menigheden ikke bare trænger til at modnes, men at den mere radikalt har brug for genoprettelse, vil jeg dog mene, at genoprettelse er den mest dækkende oversættelse.

Paulus' bøn peger frem imod vers 10, som understreger, at han skriver og beder, for at de skal opbygges, ikke nedbrydes.

4.5.6 2. Kor. 13,10

"Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ κύριος ἔδωκέν μοι εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν."

("Derfor skriver jeg dette fraværende, for at jeg ikke skal udøve strengthed, når jeg kommer, i overensstemmelse med den autoritet, Herren har givet mig til opbyggelse og ikke til at nedbryde.")

Nu afrunder Paulus underafsnittet i vers 5-10 samt afsnittet i vers 1-10 med et "derfor", *Διὰ τοῦτο*. Paulus vil forsøge at vende korinthernes kriterier for styrke og magtesløshed i Kristus. Han ønsker at lede dem til selvprøvelse. Han vil gerne se ud til at fejle, hvis bare korintherne består prøven. Alt dette skriver Paulus bevidst i et brev til korintherne, for at han ikke skal tvinges til at handle skånselsløst, når han igen besøger dem. I ønsket om at kunne møde dem med mildhed og opbyggelse ansigt til ansigt skriver Paulus dette brev, hvorved vers 10 bliver den tematiske afslutning på brevet.

Det er ikke entydigt, hvad *ταῦτα* henviser til.¹²⁸ I nærmeste kontekst kan det henvise til den efterfølgende *ἵνα*-sætning. Som nævnt kan det også referere til v. 5-10 eller v. 1-10. Tematisk griber Paulus tilbage til indledningen af kapitel 10,1-11, og dermed afrunder 13,10 også det store afsnit, som går fra kapitel 10-13. *Ταῦτα* kan altså også henvise til dette store afsnit, og endelig kan hele brevet faktisk læses inkluderet i dette *ταῦτα*, jf. versets tematiske afslutning på brevet.

¹²⁶ Danker 2000: 526; Thrall 2004: 898

¹²⁷ Black 2012: 108

¹²⁸ Thrall 2004: 899; Barrett 1973: 340; Harris 2005: 929

I 10,1 gengiver Paulus en anklage om, at han er spagfærdig, når han er sammen med korintherne, mens han bliver mere modig, når han ikke står ansigt til ansigt med dem. Det samme gælder for 10,10 *"Man siger jo, at mine breve er vægtige og strenge, men min personlige optræden svag og min tale for intet at regne."* Når Paulus nu afslutter dette tema, giver han udtryk for, at han faktisk håber, at denne anklage må være sand.¹²⁹ Dette både hårde og kærlige brev er Paulus' sidste forsøg på at skåne korintherne for straffedommen, som de har kurs mod. Det var Paulus' erklærede strategi med *tårebrevet* at skåne korintherne for sit besøg (jf. 2. Kor. 1,23; 2,1). Ligeså skriver Paulus også dette brev i håb om ikke at skulle udøve strengheid og dom, når han besøger dem.¹³⁰ De mellemliggende kapitler skulle dog gerne tydeliggøre, at Paulus ikke ønsker at komme med mildhed, fordi han ikke kan andet. Han kan også komme med straf, men han ønsker det ikke. I kapitel 11 har Paulus ironiseret over det faktum, at han ikke ville stå tilbage for pseudoapostlene, hvis han gik ind på deres kriterier for apostolatet. I kapitel 12-13 har Paulus understreget, at disse kriterier imidlertid er falske, og at apostlens sande kendetegn skal være delagtighed i Kristi død og opstandelse. Så når Paulus ønsker at møde dem med mildhed, er det på baggrund af, at de i mellemtiden har omvendt sig, så Paulus ikke behøver være redskab for Guds straf over dem.

2. Korintherbrev 13,10 er vigtig for forståelsen af Paulus' anvendelse af trusler igennem korrespondancen med korintherne. Verset angiver formålet med truslerne. Når Paulus truer med skånselsløs straf over korinthermenigheden og ikke mindst pseudoapostlene, gør han det netop for at give dem mulighed for omvendelse. Skånselsløs afstraffelse vil blive Guds uafvendelige reaktion på korinthernes synd, hvis de ikke omvender sig. Paulus vil blive Guds redskab i denne afstraffelse. Derfor skriver Paulus truslerne i et brev, for at føje en tidsforskydning ind. På baggrund af Paulus' trusler samt beskrivelse af magtesløsheden i Kristus har de nu en sidste mulighed for at omvende sig. Truslerne har menighedens opbyggelse som formål. Alternativt skulle Paulus være kommet med straffen som det første. Straffen ville fungere som en løsning på konflikten. I stedet giver Paulus nu en mulighed for, at konflikten kan opløses. Hvis korintherne forstår, at de har kurs mod Guds straf, og de udskifter pseudoapostlens kriterier med Paulus' kriterier, vil der ikke længere være nogen konflikt. Opløsning af konflikten vil være det optimale resultat, og Paulus tilbyder denne mulighed. Han prøver at håndtere konflikten ved at ændre på dens forudsætninger, så konflikten opløses.

¹²⁹ Carson 2006: 205

¹³⁰ Garland 1999: 550

Derfor mener jeg ikke, at Paulus' trusler står i modsætning til hans paradigme om at være magtesløs i Kristus. Selv hvis afstraffelsen skulle blive resultatet, vil det ikke være Paulus' egen personlige straffehandling, men Guds straf over korintherne. Paulus vil blot være det magtesløse redskab, som Gud benytter til at føre straffen igennem. Hvad Paulus faktisk forsøger at gøre, er at opløse konflikten. Med truslerne indskyder han et tidsrum med mulighed for omvendelse. Truslerne fungerer som en advarselstrekant, der advarer mod den truende ulykke. Paulus' *cruciformity* bliver da vejviseren til en bedre vej, uden om ulykken.¹³¹

Sidste sætning i vers 10 er stort set en ordret gentagelse af 2. Kor. 10,8:

“(κατὰ) τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ κύριος ἔδωκέν μοι εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.” (13,10)

“(περὶ) τῆς ἐξουσίας ἡμῶν ἥς ἔδωκεν ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν” (10,8)

Paulus' apostoliske myndighed gælder menighedens opbyggelse, ikke dens nedbrydelse, og dette udsagn danner rammen for kapitel 10-13. I lyset af ovenstående giver Paulus her begrundelsen for, hvorfor han er villig til at se ud, som om han fejler (v. 7), samt hvorfor han inderligt ønsker at kunne møde korintherne med mildhed *in persona*. Begrundelsen er, at hans gudgivne *ἐξουσία* gælder menighedens opbyggelse, ikke nedbrydelse. Imidlertid kunne et vist mål af opbyggelse også være tilfældet, hvis Paulus bliver nødt til at komme med straf. At lade stå til over for menigheden vil være det mest nedbrydende. Derved vil korinthernes oprør og synd florere frit. Hvis han skal straffe

¹³¹ En mindre velvillig tolkning af Paulus' trusler kan hævde, at Paulus bevidst anvender trusler under paradigmet "magtesløs i Kristus" som manipulation. Da vil truslerne blive anset som magtsprog, der skjuler sig under den påståede – men ikke reelle – magtesløshed. Paulus forsøger i så fald at få menigheden til at underlægge sig hans autoritet og kontrol ved at få dem til at tro, at det er Kristus, de underlægger sig i magtesløshed. Dette er ikke stedet for en dybdegående afvisning af en sådan tolkning, så jeg vil nøjes med en kort note. Under henvisning til skjult magtsprog, vil alle påstande kunne vendes og drejes til en verifikation af magtanvendelsen. Derfor vil følgende argument også kunne bruges til at hævde, at der er tale om særligt sofistikeret magtsprog. Ikke desto mindre mener jeg, at Paulus åbne henvisning til tårebrevet i kap. 2 viser, at Paulus overfor korintherne italesætter, at han ved, at hans ord kan have stærk indvirkning på dem. Dette kan kobles sammen med hans overbevisende kristologiske paradigme for magtesløshed samt den hengivenhed, som han ifølge brevene og Apg. viser menighederne. I det lys mener jeg, at en mere velvillig læsning af Paulus' trusler yder retfærdighed til kilderne. Truslerne er ikke skjult manipulation af korintherne men udtryk for Paulus' oprigtige irettesættelse og advarsel. For nærmere undersøgelse, læs Gorman 2001: 293–298

menigheden, vil dette i det mindste fælde dom over oprøret. Ifølge Legarth¹³² og Martin¹³³ formoder Paulus, at straffen i det lange løb vil tjene menigheden til opbyggelse. Jeg anser denne tolkning som mulig, men ikke nødvendigvis korrekt. Menigheden kunne også gå til grunde som følge af straffen, hvilken form straffen end måtte have. Straffen kunne endvidere have en opbyggende funktion som skræmmeeksempel og anledning til omvendelse hos andre kristne. En parallel til dette ses flere gange i Det Gamle Testamente, hvor Guds straf over de ugudelige leder Guds folk til omvendelse (4. Mos. 16,31-17,28; Neh. 1,1-11; Mal. 1,2-5). Den opbyggende funktion af en straffedom vil dog være langt mindre, end hvis korintherne omvender sig. Ligeså vil pseudoapostlenes kriterier for apostolatet kunne se ud til at blive bekræftet, jf. punkt 4.3.2.1. Men selvom straffen i sig selv vil være nedbrydende, og derfor uønsket, vil den ikke nødvendigvis være i modsætning til Paulus' myndighed. Straffen vil potentielt kunne virke til opbyggelse, afhængigt af hvad den konkrete straf består i.

Paulus runder altså korintherkorrespondancen af med at understrege, at hans ærinde gælder menighedens opbyggelse. Den opbyggelige dagsorden udelukker dog ikke hård tale og trusler, for Paulus var nødt til at advare om korinthernes faretruende situation. Truslerne i kapitel 13 kommer på baggrund af resten af Paulus' korrespondance, som udtrykker bemærkelsesværdigt få trusler. De få trusler er alle indirekte vendt mod Paulus' fjender og deres direkte sympatisører, hvilket skærper kontrasten og alvoren i Paulus' skarpe trusler i 13,1-10. Selv den skånselsløse straf vil i den konkrete situation kunne lede til opbyggelse – om ikke andet, så som skræmmebillede for andre menigheder. Men også disse trusler bygger på Paulus' dybe ønske om, at truslerne skal få samme virkning som *tårebrevet* havde; at de bliver "*bedrøvede til omvendelse*" (7,9). Truslerne skal give korintherne tid og anledning til at forstå, at de skal have del i Kristi magtesløse korsfæstelse, hvis de vil leve ved Guds kraft. Lykkes det, vil truslerne føre til at konflikten opløses. Det er den opbyggelse, Paulus længes efter at se.

4.6 Opsummering af 2. Kor. 13,5-10

Paulus beder korintherne afprøve sig selv frem for ham. Det kriterier, de skal grundlægge prøven på, er magtesløsheden i Kristus. Paulus beder dermed korintherne om at se sig selv under det kristologiske paradigme, hvor *cruciformity* er målestokken. Hvis de ikke accepterer denne målestok, vil de gå Guds straf i møde. Hvis de derimod accepterer de nye kriterier for prøven, vil de se, at både de og Paulus består prøven. I det tilfælde vil de undslippe den truende straf, og deres liv vil kunne

¹³² Legarth 2004: 377

¹³³ Martin 1998: 40:486

leves i overensstemmelse med evangeliets sandhed. Da vil de indse, at de kun kan være stærke, når de er magtesløse i Kristus. De vil blive genoprettede. Dette er Paulus' ærinde, uanset hvad det måtte koste ham selv af offentlig miskredit.

Denne genoprettelse er også formålet med de trusler, Paulus fremsætter. Truslerne skal – sammen med beskrivelsen af det nye paradigme – give korintherne tid og anledning til omvendelse. Derved vil konflikten mellem dem og Paulus kunne blive opløst frem for at skulle løses gennem afstraffelse. En sådan afstraffelse vil ikke nødvendigvis stå i modsætning til Paulus' magtesløshed i Kristus og hans apostolske bemyndigelse til at bygge op, men Paulus skriver i inderligt håb om, at det ikke skal blive nødvendigt.

5 Konklusion

Det er blevet undersøgt, hvordan magtesløshed i Kristus er styrende for Paulus' håndtering af konflikten med korintherne i 2. Kor. 13,1-10, samt hvordan Paulus' trusler kan forstås under dette paradigme. Undersøgelsen bygger på en historisk grammatisk eksegesi af tekstafsnittet. Forud for eksegesen præsenteres Paulus' modstandere i Korinth under tre kategorier: Hele menigheden, en særligt ubodfærdig del af menigheden samt udefrakommende modstandere, pseudoapostlene, som anfægter Paulus' autoritet og tjeneste. Paulus anklages for, at hans livsstil, åndsmanifestationer og manglende pengeopkrævning ikke svarer til kriterierne for en sand apostel.

Paulus forsøger i kapitel 13,1-10 at opløse konflikten frem for at løse den. En løsning på konflikten vil være, at Gud straffer menigheden skånselsløst. Udformningen af den konkrete straf nævnes ikke, men det fremgår, at Paulus i sin magtesløshed vil have mandat til at iværksætte Guds straffedom, så den udføres med Gud som eneste aktør. Paulus' ærinde er at undgå dette, dels ved at true med den overhængende straf, dels ved at præsentere et nyt paradigme for korintherne. Under dette nye paradigme er pseudoapostlenes kriterier for kristent liv og tjeneste vendt på hovedet. De nye kriterier er magtesløshed i Kristus.

De nye kriterier begrundes kristologisk med, at Kristus lever i Guds kraft som den magtesløst korsfæstede Kristus. I Kristus er magtesløshed (*ἀσθένεια*) forudsætningen for kraft (*δύναμις*). Da Kristus døde, var han reelt magtesløs. I sin korsfæstelse synliggjorde han Guds sande, selvudtømmende væsen for verden. Kristi død blev den scene, hvor Gud udfoldede sin kraft til frelse. Denne kristologiske forståelse får Gorman til at benævne Gud som *the cruciform God*, den selvudtømmende Gud. Luthers begreb om *korsteologi* føjes til denne forståelse. Derved præciseres, at beskrivelsen af Guds selvudtømmende væsen ikke medtager Guds herlige væsen. Guds herlighed er dog skjult for mennesker. Derfor er den magtesløst korsfæstede Kristus, *the cruciform God*, det eneste, den kristne kan erkende.

Ud fra denne kristologi argumenterer Paulus for, at også han må være magtesløs, når han er i Kristus. Hidtil har Kristus virket stærkt til frelse hos korintherne gennem Paulus' magtesløshed. Denne magtesløshed er fortsat forudsætningen for, at Gud viser sin kraft gennem Paulus. De forskellige antropologiske former for magtesløshed, som Paulus oplever, får i Kristus en ny dimension. Paulus' magtesløshed forvandles til Guds kostbare redskab, som bringer Kristus til korintherne. Det er denne dimension, der udgør Paulus' paradigme, hvor kriterierne for sand styrke er magtesløshed i Kristus. I

Gormans begrebsverden betegnes dette *cruciformity*, konformitet med Kristi korsfæstelse. Med Luthers ord er dette *korsteologens* kendetegn.

Når Paulus' apostolat skal afprøves, vil han vurderes på disse kristologisk begrundede kriterier. Han beder korintherne prøve sig selv på de samme kriterier, for at de skal se sig selv under Paulus' nye paradigme. Magtesløshed i Kristus skal være deres nye målestok. Dette skal de ikke gøre for at Paulus kan genvinde anseelse, men for at de skal indse, at deres anklager mod ham står i modsætning til disse kriterier. Paulus vil lede dem til at leve i sandheden. Han ønsker, at de skal være stærke i magtesløshed, så *cruciformity* bliver deres kendetegn. Sker dette, vil konflikten blive opløst, straffen vil udeblive og korintherne vil blive genoprettede.

Paulus' trussel om skånselsløs straf i 13,2 skal læses i lys af korintherkorrespondancens øvrige *trusselsbillede*. De øvrige trusler i korrespondancen har det til fælles, at de ikke er rettet direkte mod menigheden, at de tydeligt har til formål at opbygge menigheden, og at de bygger på Kristi kraft og mandat. Truslen i 13,2 er rettet direkte mod menigheden, men den bygger stadig på Kristi kraft og mandat, og truslen har menighedens opbyggelse som mål. Dette begrundes med, at Paulus vil advare menigheden mod den truende straf og give tid og anledning til omvendelse.

Truslen står ikke i modsætning til Paulus' hævde af at være magtesløs i Kristus. Den mulige udfoldelse af straffen vil blot blive endnu en anledning, hvor den magtesløse apostel vil blive redskabet til Guds kraftudfoldelse. Ej heller står truslen i modsætning til Paulus' myndighed til opbyggelse. Truslen er netop den advarsel, som skal forhindre den truende straf. Skulle den skånselsløse straf blive resultatet, vil dette også kunne rummes inden for Paulus' myndighed. Den opbyggelige funktion vil dog blive langt mindre, og straffen vil kunne se ud til at bekræfte pseudoapostlenes falske krav om tegn og undergerninger.

For at undgå denne straf, forsøger Paulus at opløse konflikten. Han vil give korintherne et nyt paradigme med nye, sande kriterier. Under dette paradigme udfoldes Guds kraft i den selvudtømmende magtesløshed, som de netop anklager Paulus for. Paulus håndterer konflikten ved at fremsætte et nyt paradigme, som ændrer konfliktens kristologiske forudsætninger, så konflikten derved kan opløses.

6 Udblik: Magtesløs styrke i kirken

Paulus' applicering af kristologien i den konkrete konflikt med korintherne kan ikke være normativ for kirken. Denne konflikt havde sine egne kendetegn og parter, og disse kan ikke overføres direkte til andre situationer. Mange konflikter i kirken vil kunne rummes under det samme kristologiske problem, som Paulus adresserer; at kirken ikke vil være magtesløs i Kristus. I disse tilfælde er Paulus' paradigmeskift selvfølgelig afgørende for kirkens liv, men Paulus' fremgangsmåde og retorik er ikke normativ. Kristus er derimod den samme, og derfor skal kristologien være normativ for kirken. Paulus' paradigme om magtesløs styrke gælder derfor også for kirken. Guds kraft udfoldes stadig i magtesløshed. Selvudtømmende *cruciformity* er stadig kirkens og de kristnes kendetegn i dag. Oversigtsmæssigt kan dette konkretiseres inden for fire aspekter af kirkens væsen: Kirkens institution, kirkens ledelse, kirkens medlemmer og kirkens mission.

Kirkens institution: Magtudøvelse og –strukturer er en uundgåelig del af institutionens væsen, uanset om dette er synligt eller skjult. Der, hvor *cruciformity* er institutionens kendetegn, vil denne magtudøvelse imidlertid ske *for* andre, og ikke *over* andre.¹³⁴ Kirkens institutionelle identitet er tjeneren, der udtømmer sig selv for verden. Dette er ikke ensbetydende med afmagt eller mangel på initiativ. Tvært imod skal kirken bekæmpe strukturel og personlig undertrykkelse og uretfærdighed for også derved at virke til opbyggelse. Således er den konform med "*den frygtindgydende Gud, som ikke er partisk og ikke lader sig bestikke, men som skaffer den faderløse og enken ret, og som elsker den fremmede og giver ham føde og klæder.*" (5. Mos. 10,17-18). Selvudtømmelse til opbyggelse i Kristus er kirkens grundlæggende væsen.

Kirkens ledelse: Magtesløshed er forudsætningen for Guds kraft i kirken. Kirkens ledelse skal derfor basere sit arbejde på dette. For at kunne det, skal ledelsen kende sit værd som hyrder for Guds flok. Kirkens ledelse skal kende sin værdi (jf. 1. Tim. 4,12), for at kunne være selvudtømmende ledere, ligesom Kristus kendte sit værd, da han tømte sig selv (Fil. 2,5-11). På den baggrund kan kirkens ledelse give sig selv hen for kirken.

Det skal her understreges, at ledelsen ikke kan udøve påtvunget selvudtømmelse på sig selv eller menigheden. *Cruciformity* skyldes konformitet med Kristi korsfæstelse – ikke konformitet med ledelsens krav og idealer. Jeg ser det som ledelsens ansvar at sørge for, at menighedens forsamlinger, arbejdsgrane og ansættelsesforhold afspejler den høje værdi, kirken og dens medlemmer har i

¹³⁴ Gorman 2001: 395

Kristus. På den baggrund kan kirkens ledelse og medlemmer hver især give afkald, fordi Kristus lever i dem.

Korsfæstelsen med Kristus rummer også dybe kilder til trøst for kirkens ledelse. Når ledelsen ser sig selv som Guds magtesløse redskaber, frigør det den fra at skulle måle sig med skiftende kriterier for succes. En ledelse bestående af *korsteologer* kan nøjes med at være tro i det kald og med de gaver, Gud giver dem. Væksten og kraften er Guds ansvar, jf. 1. Kor. 3,7-8.

Kirkens medlemmer: Magtesløshed i Kristus rummer også stærk trøst til kirkens enkelte medlemmer. Kristus kan forvandle den magtesløshed, som menneskelivet rummer, til sit værdifulde redskab for Guds kraft. Derfor kan den enkelte kristne finde hvile og trøst i, at netop i den smertefulde magtesløshed virker Guds kraft. Den kristne behøver ikke længere stræbe efter at blive fri for eller skjule sin magtesløshed, men vedkommende kan tvært imod glæde sig over at være konform med *the cruciform God*. Kirkens medlemmer kan som Paulus være "*godt tilfreds under magtesløshed, under mishandlinger, under trængsler, under forfølgelser og vanskeligheder for Kristi skyld. For når jeg er magtesløs, så er jeg stærk*" (2. Kor. 12,10).

Delagtighed i Kristi korsfæstelse og opstandelse rummer selvsagt også en stærk udfordring til kirkens medlemmer; udfordringen til selvudtømmelse, til at give afkald på sine rettigheder. Denne udfordring forstærkes i en Skandinavisk kontekst, hvor vores samfund og mentalitet i høj grad betoner menneskers rettigheder. Som kristne er vi kaldede til at give afkald på vores rettigheder. Kristi væsen er, så langt som vi kan erkende det, selvudtømmelse. Derfor skal vi kristne præges af selvudtømmelse. Ikke selvudslettelse, som negligerer den værdi, vi har, men selvudtømmelse, som bevidst afstår fra det, der rettelig er vores. Ikke selvudtømmelse for selvudtømmelsens skyld, men selvudtømmelse i Kristus. Derved bliver vi redskaber for Guds kraft til frelse for mennesker.

Kirkens mission: Kirkens mission er selvudtømmelse i Kristus. Kirken er sendt som Kristi tjener til verden. Under Kristi paradigme bliver missionens budskab en invitation til død: "Kom og dø med ham, som døde for dig." Kirkens mission bygger på, at det er langt bedre vedvarende at dø med Kristus end at leve uden ham. Kirken skal altså afstå fra *herlighedsteologens* reklame for, hvordan Kristus kan forbedre menneskers liv – på trods af, at livet som magtesløs i Kristus er langt bedre end livet i egen kraft, og på trods af at den bibelske etik i mange tilfælde vil kunne føre til bedre sundhed, velstand, selvværd etc.

Kirkens institution, ledelse, medlemmer og mission præges af magtesløshed i Kristus, da den identificerer den sig med sin korsfæstede Herre. Da synliggør kirken Guds væsen som *the cruciform God*, og Guds kraft vil virke til frelse gennem kirken.

Bibliografi

Kilder:

Novum Testamentum Graece, ed. Nestle-Aland, (27. Ed), Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft.

Bibelen: Den hellige Skriffs kanoniske Bøger, København: Det Danske Bibelselskab. 1993

Øvrig litteratur:

B. Aland. 1983. «gnosis». *Politikens Filosofi leksikon*. København: Politikense Forlag A/S.

Barrett, C. K. 1973. *The second Epistle to the Corinthians. Black's New Testament Commentary*. London: Continuum.

Barr, James. 2004. *The Semantics of Biblical Language*. Eugene, Oregon: Wipf & Stock Pub.

Betz, O. 1986. «Might». *The New International Dictionary of New Testament Theology (Red. Brown, Colin)*. Grand Rapids, MI: The Paternoster Press.

Bieringer, R., og J. Lambrecht. 1994. *Studies on 2 Corinthians*. Leuven, Belgium: Peeters Publishers.

Black, David Alan. 2012. *Paul, Apostle of Weakness: Astheneia and Its Cognates in the Pauline Literature, Revised Edition*. Eugene, Oregon: Wipf and Stock Publishers.

Carson, D. A. 2006. *Fra vanvid til sund tro: udlægning og anvendelse af 2 Kor 10-13*. Hillerød: LogosMedia.

Carson, D. A., og Douglas J. Moo. 2005. *An Introduction to the New Testament*. 2nd edition. Grand Rapids, MI: Zondervan.

Ciampa, Roy E., og Brian S. Rosner. 2010. *The First Letter to the Corinthians*. Grand Rapids, Mich. : Nottingham, England: Wm. B. Eerdmans Publishing Co.

Danker, Frederik William. 2000. *A Greek–English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature, 3rd ed. (BDAG)*. 3. udgave. Chicago: The University of Chicago Press.

Garland, David E. 1999. *2 Corinthians*. The New American Commentary 29. Nashville: Broadman & Homan Publishers.

Georgi, Dieter. 1986. *The opponents of Paul in Second Corinthians*. Edinburgh: T&T Clark International.

- Gorman, Michael J. 2001. *Cruciformity: Paul's Narrative Spirituality of the Cross*. Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publishing.
- . 2009. *Inhabiting the Cruciform God: Kenosis, Justification, and Theosis in Paul's Narrative Soteriology*. Grand Rapids, Mich: William B Eerdmans Publishing Co.
- Harris, Murray J. 2005. *The Second Epistle to the Corinthians: a commentary on the Greek text*. New International Greek Testament Commentary. Grand Rapids, MI: Milton Keynes, UK: Paternoster & Wm B Eerdmans.
- Harrison, R. K. 1992. «Weakness, Sickness, Disease, Paralysis». *The New International Dictionary of New Testament Theology (Red. Brown, Colin)*. Grand Rapids, MI: The Paternoster Press.
- Heckel, Ulrich. 1993. *Kraft in Schwachheit: Untersuchungen zu 2. Kor 10-13*. Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament. 2. Reihe. Tübingen: Mohr Siebeck.
- Haarbeck, H. 1992. «Tempt, Test, Approve». *The New International Dictionary of New Testament Theology (Red. Brown, Colin)*. Grand Rapids, MI: The Paternoster Press.
- Legarth, Peter. 2004. *Andet Korintherbrev*. Credo kommentaren. København: Credo.
- Luther, Martin. 1980. *Heidelbergtheserne*. 2. udgave. Bd. 1. 4 bd. Luthers skrifter i udvalg. Århus: Forlaget Aros.
- Martin, Ralph P. 1998. *2 Corinthians*. Bd. 40. Word Biblical Commentary. Dallas: Word, Incorporated.
- Matera, Frank J. 2003. *II Corinthians*. The New Testament Library. Louisville Kentucky: Westminster John Knox Press.
- Peterson, Brian K. 1998. «Conquest, Control, and the Cross: Paul's Self-Portrayal in 2 Corinthians 10-13». *Interpretation* 52 (3) (1. Juli): 258.
- Savage, Timothy B. 2004. *Power through Weakness: Paul's Understanding of the Christian Ministry in 2 Corinthians*. 1st Paperback edition. New York: Cambridge University Press.
- Sumney, Jerry L. 1999. «*Servants of Satan*», «*False Brothers*» and Other Opponents of Paul. Sheffield, England: Sheffield Academic Press Ltd.
- Thiselton, A. C. 1992. «Truth». *The New International Dictionary of New Testament Theology (Red. Brown, Colin)*. Grand Rapids, MI: The Paternoster Press.

- Thrall, Margaret E. 2004. *A Critical and Exegetical Commentary on the Second Epistle to the Corinthians, Vol. 2*. International Critical Commentary. New York: T&T Clark International.
- Vegge, Ivar. 2008. *2 Corinthians - A Letter about Reconciliation: A Psychagogical, Epistolographical and Rhetorical Analysis*. Tübingen: Mohr Siebeck.
- Wallace, Daniel B. 1996. *Greek Grammar beyond the Basics*. Grand Rapids, MI: Zondervan.
- Witherington, III, Ben. 1995. *Conflict and Community in Corinth: Socio-rhetorical Commentary on 1 and 2 Corinthians*. Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publishing Company.